

Sajátos nevelési igény és magányosság
Szociometriai kutatás egy integráló
középiskolában

Tudományos Diákköri Dolgozat

Tartalomjegyzék

A tanulmány alapjául szolgáló gondolatok	3
Szakirodalmi háttér	4
Fogyatékoság és magányos helyzet	9
A kutatás	12
Résztevők	13
Az eljárás	13
Eredmények	15
Az interjúk elemzése	23
A tanulók önmagukról alkotott képe az interjúk alapján	24
A tanulók osztályközösségükre vonatkozó véleményei az interjúk alapján	26
A kutatás konklúziója	29
Hivatkozás jegyzék	32
Mellékletek	34
I. melléklet: Kérelem tudományos kutatás intézményen belüli elvégzéséhez	34
II. melléklet: Tájékoztatás vizsgálatban való részvételhez (Interjú)	35
III. melléklet: Tájékoztatás vizsgálatban résztvevők gondviselője számára (Interjú)	36
IV. melléklet: Tájékoztatás vizsgálatban résztvevők gondviselője számára (Szociometria)	37
V. melléklet: Szociometria kérdőív	38
VI. melléklet: Interjú vezérfonál	39
VII. melléklet: 1-es számú vizsgálati osztály szociometria felmérésének összesített táblázata	40
VIII. melléklet: 2-es számú vizsgálati osztály szociometria felmérésének összesített táblázata	41
IX. melléklet: 3-as számú vizsgálati osztály szociometria felmérésének összesített táblázata	42
X. melléklet: 4-es számú vizsgálati osztály szociometria felmérésének összesített táblázata	43
XI. melléklet: 5-ös számú vizsgálati osztály szociometria felmérésének összesített táblázata	44
XII. melléklet: A magányos helyzetű tanulókkal készült interjúkban használt kifejezések	45
XIII. melléklet: Interjúk	48
XIV. melléklet: Táblázatok jegyzéke	70
XV. melléklet: Ábrák jegyzéke	71

„Mint héjj az almát, borít a magány,
körülkerített és szolt: „Ennyi vagy!”
Hordom az élet bőrét, burkomat,
s látom, mindenki páncélt hord magán.”

(SZABÓ LŐRINC: MAGÁNY)

Sajátos nevelési igény és magányosság

Szociometriai kutatás egy integráló középiskolában

A tanulmány alapjául szolgáló gondolatok

Magyarországon elsőként az 1985. évi I. oktatási törvényben utaltak az integrált nevelésre, majd a rendszerváltást követően elindultak az integrációs folyamatok, azaz a fogyatékos tanulókat többségi iskolai körülmények közé helyezték. 1990-ben Magyarország is aláírta az „Egyezmény a gyermekek jogairól” elnevezésű ENSZ dokumentumot, amely szintén az integráció megvalósulása felé mutató lépés volt. Ezt az 1993. évi LXXIX. számú közoktatási törvény követte, amely szerint:

„A testi, érzékszervi, értelmi, beszéd vagy más fogyatékos gyermek szülője gyermeke állandó lakóhelyén a polgármester segítségét kérheti ahhoz, hogy gyermeke óvodai neveléséhez, iskolai neveléséhez és oktatásához a szükséges feltételeket a településen megteremtsék.”

(1993. évi LXXIX. törvény a közoktatásról, 13. §)

Később az 1998. évi XXVI. számú esélyegyenlőségi törvény rendezte az integráció jogszabályi hátterét.

„E törvény célja a fogyatékos személyek jogainak, a jogok érvényesítési eszközeinek meghatározása, továbbá a fogyatékos személyek számára nyújtandó komplex rehabilitáció szabályozása, és mindezek eredményeként a fogyatékos személyek esélyegyenlőségének, önálló életvitelének és a társadalmi életben való aktív részvételének biztosítása.”

(1998. évi XXVI. törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról, 1.§)

A változás és az integráció célja, hogy ne elszeparáltan, szegregáltan tanuljanak ezek a gyerekek, fiatalok, hanem tipikusan fejlődő társaikkal együtt, ezzel elősegítve a fogyatékos személyek komplex társadalmi elfogadását, integrációját. Az integráció a „(...) *fogyatékos és nem fogyatékos gyermekek közös élet- és tanulási terét, nevelését, képzését, tanítását foglalja magában*” (Réthyné, 2000, 10. o.).

Azonban a közös tér, a közös képzés, és a közös tanítás nem garantálja a fogyatékos tanulók azonnali elfogadását, az osztályközösségekbe való bevonódását.

A fogyatékos szerep magában foglalja egy sajátos világhoz, a fogyatékosokéhoz tartozást, és azt, hogy a fogyatékos személy nem tartozik egy nagyobb, a tipikus személyek csoportjához.

„A fogyatékosság nemcsak egyszerűen tény és állapot, hanem sajátos társadalmi viszony is.”

(Bánfalvy, 2012, 90. o.)

Azaz az integráció megvalósulásához a fogyatékos tanulónak ki kell lépnie addigi megszokott szerepéből, közegéből, és be kell lépnie egy olyan közegbe, ahol furcsának, esetenként zavarónak, egyszerűen másnak látják őt.

„(...) a fogyatékosság természetesen felborítja a gyermeknek a kultúrába való belenövése normális folyamatát. Hiszen a kultúra a normális, tipikus emberrel van összeegyeztetve, alkatához van igazítva, és a fogyatékosság által előidézett, a tipikustól eltérő fejlődés nem tud közvetlenül és egyenesen „belenőni” a kultúrába, mint ez normális gyerekekkel történik.”

(Vigotszkij, 1987, 42. o.)

Mindehhez hozzáadódnak a speciális szükségletek, a különböző felmentések adta kompenzációk, valamint a más megítélés és elbírálás. A közösség többségi tagjai, kellő felkészítés nélkül kifejezetten zavarónak találhatják ezt a fajta különbségtételt, amely ellenséges attitűdöket, és kirekesztést szülhet. Egyes szociometriai kutatások, amelyek a szociometriai státuszra és a fogyatékosok közösségbeli helyzetének vizsgálatára vonatkoztak, azt az eredményt hozták, hogy a két csoport, azaz a fogyatékos és a tipikusan fejlődő gyermekek együttélése, integrációja során a sérült gyerekek társaikkal való kapcsolata is sérült (Járó, 2004).

Jelen kutatásomban egy integráló gimnázium azon osztályainak, osztályközösségeinek szociometriai állapotát vizsgáltam, ahol tanul szakértői véleménnyel rendelkező sajátos nevelési igényű (SNI) tanuló. Szerettem volna megállapítani, hogy ezen közegen belül, a fogyatékkal rendelkező tanulók milyen helyzetben vannak. Az osztályközösség mennyire fogadta el őket, és melyek az elfogadás, illetve el nem fogadás személyiségen belüli, valamint környezeti okai.

Szakirodalmi háttér

Életünk során folyamatosan csoportok tagjai vagyunk, közösségi életünk is csoportok keretein belül működik.

A csoport szociálpszichológiai szempontból az egymással tartósan interakcióban lévő személyeket jelenti. A csoportoknak különböző formáit ismerjük. Ilyen az elsődleges csoport, amelynek tagjai rendszeres interakcióban vannak egymással, illetve a másodlagos csoport, amelyet csak a formális keretek tartanak össze. De beszélhetünk formális csoportokról, amelyek meghatározott céllal jönnek létre mesterséges módon, vagy informális csoportról, amelynek tagjai közös érdeklődés alapján szerveződnek csoporttá (Eliott, Diane, 2004).

Jelen kutatás egyik fő vizsgálati elemei az iskolai osztályközösségek, amelyek a fentiek alapján elsődleges és formális csoportnak tekinthetők, azaz, bár mesterségesen hozzák létre őket, törvényileg szabályozott és kötelező keretek között, tagjai mégis folyamatos és rendszeres interakcióban vannak egymással, ismerik egymást.

Egy osztályközösség az iskola és az osztály szervezési kereteitől függően akár 6-8 évig is fennmaradhat, azaz a tagjai ezen évek alatt, a nyári szünet kivételével, idejük nagy részét ebben a közösségben töltik. Esetenként a nyári szünet alatt is találkoznak közös programok, vagy a szakmai képzés révén, kötelező gyakorlat keretein belül. Nem beszélve arról, hogy a digitális generáció működésében a közösségi oldalak, bár a kapcsolattartás nem teljes értékű kommunikációs formáját biztosítják, mégis a kapcsolattartás folyamatosságát segítik elő. Manapság már szinte minden iskolai osztályközösségnek van facebook csoportja, osztály-honlapja, vagy valamilyen egyéb internetes közösségi lehetősége.

A pedagógiai kislexikon szerint az „osztály” a valamilyen szempontból együvé tartozónak ítélt személyek csoportja (Cserfalvi, 1996).

Ebből következik, hogy az iskolai osztály olyan diákok csoportja, akik nagyjából azonos korúak, és egyazon ismereteket tanulják. Azonban hiba lenne az osztályközösséget ilyen sablonos kijelentéssel leírni, hiszen a csoporton belül kisebb csoportok jönnek létre. Mérei

szerint az iskola intézmény, és ugyanilyen formán az osztály is az, mivel a gyerekek egy meghatározott, szabályozott rend szerint vannak jelen, amit dokumentálnak és értékelnek. Ebben a felfogásban az intézmény olyan, az emberek között fennálló viszonylat, amely rituálék, szabályok, szokások összességével rendelkezik. Ezeket a szabályokat pedig dokumentálják és általánosítani törekszenek (Mérei, 1989).

Az iskolai osztályközösség a szocializáció egyik jelentős színtere, hiszen, mint a fentiekben már megjelent, a diákok az idejük nagy részét ezen keretek között töltik.

„A szocializáció tehát egy tanulási folyamat, amely a megszületéstől a halálig tart, és amely során az egyén elsajátítja a társadalom normáit, szokásait, a társadalmi együttélés szokásait. A tanulási folyamatban legfontosabb közvetítő a család, ezt követi az iskola, a munkahely és a baráti közösségek.”

(Juhász, 2006, 113. o.)

Tehát a fiatalok életében az iskola a család után a legjelentősebb szocializációs szerepet tölti be, ahol az életben működő normákat és szokásokat kell a fiataloknak elsajátítani.

„A fejlődés szempontjából a másodlagos szocializáció legfontosabb közvetítője az iskola. Ez a szintér a családi-rokoni viszonylatokhoz képest sokkal hűebben tükrözi a társadalom szerkezetét és szerepeit.”

(Kollár, Szabó, 2004, 280. o.)

Azaz az iskola fontos szocializációs közeg, a szocializációs közeg pedig az emberi személyiség egyik legfontosabb alakító, fejlesztő tényezője. Az élet során, főként azokban az időszakokban, amikor nagyobb változások mennek végbe a személyiség alakulását illetően, fokozott jelentőséget kapnak a környezeti és társas jellemzők.

„Erikson a pszichoanalitikus elmélet fejlődési fázisaiból indul ki, de kibővíti azokat: azt mondja, hogy a személyiség fejlődése a születéstől a halálig tartó folyamat. A hangsúly ebben az elméletben nem a biológiai tényezőkön (ösztönök), hanem az élet során megtapasztalt környezeti és társas jelenségeken van, amelyek hatnak a személyiség alakulására. Ezért kapta az elmélet a pszichoszociális elnevezést.”

(Révész, 2007, 226. o.)

Ha a diákok az idejük elég nagy részét az iskolában, azon belül is az osztályközösségükben töltik, akkor feltételezhető, hogy a személyiségük alakulására is nagy hatással van az iskolai osztály, az osztályközösség, mint csoport, és annak társas viszonyai.

A serdülőkorú gyerekek, Erik Erikson elmélete szerint, olyan életszakaszt élnek meg, amelyben az identitás, az énazonosság kialakítása a legfontosabb (Erikson, 1991). Az egyén számára ez nagy kihívásokkal és változásokkal járó időszak, amelynek nehézségeit, problémáit nagyban nehezítheti a környezet működése, a segítség, vagy támogatás nyújtásának hiánya. Ezt a korszakot tovább nehezítik a fejlődési sajátosságokból adódó hangulati ingadozások, érzékenység, érzelmi problémák.

„A serdülőkori krízis megoldása ad a felnőtt élet számára olyan stabil horgonypontokat, amelyek képessé teszik a személyt arra, hogy kész legyen az élet jövőbeli kihívásaival szembenézni.”

(Révész, 2007, 226. o.)

A csoportos működés mintegy növekedési faktorként jellemezhető, amelyben a csoporttagság által növekedhet a társas hatékonyság, és a tevékenységi színvonal.

„A csoport adta többlet – az együtteség hatása – a viselkedésnek, a személyiség alakulásának, fejlődésének egyik lehetséges mozgatója.”

„(...) az együttes élmény ereje bizonyos többletet adhat a csoportban lévő egyénnek, készségeit magasabb intenzitásra emelheti.”

„(...) a csoportban megnövekszik az egyén hatékonysága; a közösség ereje a közösség tagjait is erősíti.”

(Méri, 1989, 29., 30., 42. o.)

A csoport többletlehetőségeket nyújt a tagjai számára. Gyorsabb, több sikerrel kecsegtető lehetőségeket kínál, és nem utolsó sorban nagy mértékű támogatást is jelenthet a tagjai számára.

„A csoportok fejlesztő hatásai: énkép kialakítása; érzelmi támogatás, társas helyzet biztosítása; csoportbeli szerepek megélése; társas összehasonlítás alapja, teljesítmény értékelése; versengés és együttműködés tanulása.”

(Kollár, Szabó, 2004, 283. o.)

Fontos kijelenteni azonban, hogy a csoporthoz tartozás csupán jelentheti a támogatást, azaz nem minden esetben jelenik meg a csoporthoz tartozás pozitív hatása.

A csoporttagság a csoportban elfoglalt helyzet függvényében nem csak pozitív, hanem negatív következményekkel is járhat. Azok a diákok, akik a csoportban valamilyen formában magányos helyzetbe kerülnek, a csoport többi tagjától nem támogatást, hanem elutasítást kapnak. Ezáltal mind a személyiségfejlődésük, mind pedig a szociális normák elsajátításának folyamata sérülhet. Saját identitásuk keresése közben csekély társas támogatásban részesülnek.

Az iskolai osztályok nem homogén csoportok. A gyermekek között különböző erősségű kapcsolatok alakulnak ki, amelyek folyamatosan változnak, de az egy adott időszakban létrejött csoportok jól körülhatárolhatóak. Vannak azonban gyermekek, akik különállóan vannak jelen az osztályközösségben. Azaz a közösségen kívül, magányos helyzetben élnek.

„A társas pozíció szempontjából a gyerekek nem csak a népszerűségükben különböznek, hanem kortárskapcsolataik jellemzői szerint is. E szempontok alapján négy típust különítették el:

- *a népszerű a csoport részéről sok, túlnyomórészt pozitív választást kap*
- *a szeretetre méltó kevés, és túlnyomórészt pozitív választást*
- *az elszigetelt kevés, általában negatív, míg*
- *a visszautasított sok, és általában negatív választ mondhat magáénak.”*

(Kollár, Szabó, 2004, 283. o.)

Mérei szerint a magányos helyzet nem nevezhető egységesen devianciának, hanem sokrétű okokkal és formával rendelkező helyzet, amelyben elkülöníthetők az életvezetési szabálytalanság, a kallódás, a kriminális deviancia jellegű változatok (Mérei, 1987).

Kollár és Szabó szerint az elutasított, azaz peremhelyzetű gyerekek csoportja nem tekinthető egységesnek, további négy típuscsoportra bonthatóak, különböző jellemzők mentén:

- agresszív viselkedésű gyerekek
- előnytelen külső adottságokkal, vagy külső jellemzőkkel rendelkező gyerekek
- éretlen, bizarr, különc, vagy furcsa viselkedésű gyerekek
- a többi szempont szerint átlagos gyerekek (Kollár, Szabó, 2004).

A peremre szorulás tényének, mint látható, sok külső és/vagy belső tulajdonság lehet az oka, változatos összetétel szerint.

„(...) a peremgyerekek az osztály tulajdonképpeni társas életében nem vesznek részt, bár hatásuk vonzó vagy taszító: ideálok vagy ellenideálok.”

(Mérei, 1969, 594. o.)

A kortárskapcsolatok fontosságát tekintve, a magányos helyzetbe szorulás egy közösségben még nagyobb szerepet kap, hiszen a fiatalok fokozatosan a kortársakat részesítik előnyben a szülőkkel szemben.

„A kortárskapcsolatok folyamatosan nyerik el egyre nagyobb szerepüket a gyermek életében (...), 13-15 éves korban következik be a teljes átpártolás. Ettől a kortól kezdődően a kortársak nemcsak szabadidős partnerként a legfontosabbak, hanem a társas befolyásolásuk is sok területen nagyobb a felnőttekénél.”

(Kollár, Szabó, 2004, 283. o.)

Az identitás kialakításának talán legjelentősebb színtere a kortárscsoport, amelynek megkülönböztetett szerepe van a fiatalok életében. Amennyiben az osztályközösségben a fiatal magányos helyzetben van, az osztály nem működik befogadóként, a fiataalt kirekeszti, aminek következménye lehet, hogy a fiatal deviáns csoportokhoz kapcsolódik, így keresve a kortársak között a valahová tartozás lehetőségét.

A csoporton belüli kapcsolatrendszer feltérképezésének, feltárásának elfogadott módszere a szociometriai vizsgálat.

A szociometriai vizsgálatban a vizsgált csoport mindegyik tagja írásban válaszol olyan kérdésekre, hogy egy fontos helyzetben kit, vagy kiket választ társnak. Az ezekre kapott válaszok, azaz a rokonszenv alapján létrejövő választások összességét és elemzését nevezte J. L. Moreno szociometriának. Ennek alapján megrajzolható egy adott közösség rejtett kapcsolati hálózata, a szociogram (Mérei, 1969).

Moreno elképzeléseit azonban a szociometriai gyakorlat elméleti értelmezéseiről sokan cáfolták. Ilyen például Moreno alapelképzelése, amely szerint a csoport, mint önálló valóság, nem létezik, csupán a csoportban részt vevő személyek összessége. Így bár a szociometria, mint gyakorlati vizsgálati módszer, elválaszthatatlan Moreno személyétől, az elméleti háttér és működés már merőben más, mint amit Moreno eredetileg gondolt.

Ennek a kidolgozása Zazzo, Wallon, és Mérei munkásságának eredménye, a több szempontú szociogram, amely nem csak azt mutatja meg, hogy ki kivel szeret együtt lenni, hanem azt is, hogy a közösségen belül kivel hány személy szeretne együtt lenni, azaz hány szavazatot kap egy személy a többiektől bizonyos kérdésekben (Mérei, 1969).

A szociometria alapgondolatához nagyban hozzájárult Wallon elmélete, mely szerint az ember, mint társas lény, csak társakkal együtt ember (Wallon, 1971).

Kérdés, hogy a kirekesztett ember önértékelésére milyen hatással van a társas helyzete. Könnyen beláthatjuk, hogy a válasz nem pozitív.

A szociometriai vizsgálat a legalkalmasabb vizsgálat arra, hogy egy közösség kapcsolati hálózatát feltárja, arról hasznos információkkal szolgáljon a vizsgálatot végzőknek, és a pedagógusoknak. Természetesen segít feltárni a peremre és magányos helyzetbe szoruló diákokat is, akinek így könnyebben lehet segíteni, és változtatni a helyzetükön.

„Peremnek tekintjük ebben a mutatóban a közösség azon tagjait, akik nincsenek kapcsolatban a társas mező központi alakzatával.”

(Mérei, 1969, 600. o.)

Fogyatékoság és magányos helyzet

Az emberi gondolkodás sajátos eleme a sztereotipizálás, azaz, amikor egy személyt valamilyen kevés valódi információt hordozó tulajdonság alapján ítélünk meg.

„Sztereotípiák: „Kategorizált” attitűd: Magatartásunkat embertársunkkal szemben az határozza meg, hogy milyen „kategóriába” tartozik. Az illetőről szerzett kevés valódi információt nem érezzük kiegészítésre szorulónak, mert észlelésünket, vélekedésünket, ítéletünket megnyugtatóan meghatározza az a tény, hogy felismertük benne a kategóriát.”

(Pálhegyi, 1979, 19. o.)

Az „Ifjúság 2004” felmérésben az Ifjúsági, Családügyi, Szociális és Esélyegyenlőségi Minisztérium azt vizsgálta a 19-29 éves korosztály körében, hogy a fiatalok milyen tudással és attitűddel rendelkeznek a fogyatékos emberekkel kapcsolatban. A kutatás során a megkérdezettek csupán tíz százaléka gondolta úgy, hogy a fogyatékos emberekkel kapcsolatos tudása alapos. Ők valószínűsíthetőleg a közvetetten érintettek, azaz akiknek van a családjában, közvetlen közelében fogyatékos személy. A megkérdezettek 42%-a gondolta

úgy, hogy a fogyatékosokról való ismeretei csekélyek. Sok téveszme és negatív attitűd is kiderült a vizsgálatból, mint például a fogyatékosok érzékenyek, taszítóak, mentálisan kiegyensúlyozatlanok (Bauer-Szabó, 2005).

A fogyatékkal rendelkező tanulók beilleszkedését megnehezíti az a tény, miszerint ők mások, mint tipikusan fejlődő társaik, és ezt a körülményt érzik is (Szekeres, 2011a).

A személyiségfejlődés és a közösségben való részvétel igénye fogyatékos gyermekeknél ugyanolyan fontos mozgató és változtató erő, mint nem fogyatékos társaiknál. Az ő helyzetük azonban nehezebb, hiszen fogyatékoságuk sok esetben már eleve besorolja őket valamilyen kategóriába, melynek köszönhetően a gyermek nagy eséllyel kerül magányos helyzetbe.

Idézzük fel a peremhelyzetre hajlamosító tényezőket Kollár és Szabó (2004) nyomán, és nézzük meg, hogy hogyan kapcsolódhatnak össze ezek a tényezők a fogyatékossgal:

- Agresszív viselkedésű gyerekek: A fogyatékossg rendkívül sok frusztrációt kiváltó helyzettel jár, vagy járhat, amelyben a fiatalnak részt kell vennie, és valahogyan működnie kell benne. Az agresszió egyik fontos alapja pedig a frusztráció, azaz ha frusztrációt okozó akadály kerül az ember elé, akkor az egyik lehetséges válasz az akadály agresszió általi eltávolítása (Atkinson, 2005).

- Előnytelen külső adottságokkal, vagy külső jellemzőkkel rendelkező gyerekek: Sok fogyatékossg jár a külső valamilyen fokú megváltozásával, azaz a fogyatékossgnak sok esetben van külső, jól észrevehető jele. A fizikai fogyatékosokra a középkorban azt a bélyeget sűtötték, hogy az ördöggel cimboráltak. A mai világunkban ez a fajta negatív megítélés már nem ilyen éles, de hiba lenne azt feltételezni, hogy teljesen eltűnt.

- Éretlen, bizarr, különc, vagy furcsa viselkedésű gyerekek: A fogyatékossg a személyiségfejlődésben változásokat okoz, ezáltal, még ha apróságokban is, de a fogyatékos gyermek más viselkedési jegyeket hordozhat, mint azonos korú társai. Megjelenik továbbá a helyzetből fakadó más elbírálás, a felmentések, a más jellegű számonkérés, vagy éppen a számonkérés hiánya, azaz a mindenkire kötelezőnek vélt szabályok a fogyatékos gyermekre máshogyan érvényesek. Azonos korú társaik ezt sérelemként élhetik meg, amelyre elutasítással válaszolhatnak.

Külföldi kutatások is általában megerősítik a fentiekben leírtakat. Így Klicpera C és Klicpera B.G. kutatása, mely szerint az integráltan tanuló fogyatékos tanulók negatívabb szociális tapasztalatokat tudnak említeni. A közösségen belül is sokszor magányosnak érzik magukat (Klicpera, Klicpera, 2003).

„Több mint félezer teljes integrációban tanuló gyermekeket vizsgáltak meg az Amerikai Egyesült Államokban szociometria módszerét alkalmazva. Az integrált gyermekek között volt tanulásban akadályozott gyermek, érzelmi és viselkedési problémával küzdő tanuló, mozgáskorlátozott és érzékszervi fogyatékos diák is. A legkevesebb pozitív választást az érzelmi és viselkedési problémával küzdő gyermekek kapták, majd a tanulásban akadályozott gyermekek, végül pedig a mozgáskorlátozottak. Érdekes megállapítása volt a vizsgálatnak az, hogy önmagában az a tény, hogy a fogyatékos gyermekek a nap 100%-át integrált körülmények között töltik, még nem változtatta meg az azonos életkorú kortársak véleményét róluk.”

(Szekeres, 2011b, 65. o.)

A kutatás

A kutatás célja az SNI serdülők közösségben elfoglalt helyzetének vizsgálata, a helyzetük lehetséges okainak feltárásával.

A kutatást a Sztéhlo Gábor Evangélikus Óvoda, Általános Iskola és Gimnázium intézményének gimnáziumában végeztem. Az iskolát 2011-ben vette át az akkori rendelkezéseknek megfelelően az Evangélikus Egyházközség. A kutatás elvégzéséhez hivatalos engedélyt kértem Dr. Kalina Katalin intézményvezető asszonytól (I. sz. melléklet). Az intézmény az átvétel óta működik integráló gimnáziumként, azaz fogad szakértői véleménnyel rendelkező SNI tanulókat.

„Iskolánk mindhárom intézményében integrált oktatás-nevelés valósul meg az alapító okiratban foglaltak alapján. Az integrált oktatást-nevelést igénylő tanulók felvételét speciális felvételi eljárásrend szabályozza. A felvételre az integráló munkaközösség tesz javaslatot a szakvélemény és a tanulóval és szülőjével történő beszélgetés alapján. A felvételtől az igazgató dönt.”

(Pedagógiai program, Sztéhlo Gábor Evangélikus Iskola, 2013)

Az intézményben a fogyatékos tanulókkal a szükségleteiknek megfelelően gyógypedagógus, konduktor, szociálpedagógus és pszichológus foglalkozik.

Résztvevők

A gimnáziumban a vizsgálat idején öt, szakértői véleménnyel rendelkező SNI diák tanult, öt különböző osztályban. Átlagos életkoruk: 15-18 év közötti, a nemek megoszlása: két fiú és három lány.

BNO kódok szerint:

- Q78.0 (Osteogenesis imperfecta)
- F84.0; F81.2 (Autizmus spektrum zavar; Grafikus-olvasási- emlékezeti-gondolkodási diszkalkulia)
- F80.9; F98.5; F81.1 (Beszédészlelési és beszédmegértési folyamat elmaradása; Dadogás; Diszgráfia)
- F81.0; F81.1 (Diszlexia; Diszgráfia)
- F81.3 (Aritmetikai, olvasási, íráskészség-zavar együttes előfordulása)

Az eljárás

A fent említett öt osztály tanulóival több szempontú szociometriai vizsgálatot végeztem, ehhez az iskola segítségével szülői engedélyezési nyilatkozatokat töltöttem ki és kértem vissza a diákoktól (lsd. III. sz. melléklet).

A szociometriai felmérés az osztályteremben, az osztályfőnöki óra keretein belül történt, hangsúlyozva, hogy saját, a vizsgálati témának megfelelő közegben legyünk, azaz abban a környezetben, ahol a vizsgált közösség a közösségi életének lényegi részét tölti.

A felméréshez Mérei Ferenc több szempontú szociometriai vizsgálati módszerét alkalmaztam, a megadott paraméterek szerint elkészített saját kérdéssorral (lsd. V. sz. melléklet). A kérdőív elkészítésében felhasználtam Sallay Hedvig és Perge Judit A szociometriai módszer alkalmazása alsó- és középfokú oktatási intézményben című füzetét (2007). A kérdéssor hat itemet tartalmaz, minden kérdéshez három válaszlehetőséggel. A szociometriai kérdőívet nyomtatott verzióban kapták meg a diákok, elkerülendő a félreértéseket, és a kevesebb számú válasz adását.

A vizsgálat kezdetén a tanulók számára tájékoztatást adtam a szociometriai kérdőív kitöltésére vonatkozóan, melyben többek között szerepelt a vizsgálat témája, és a feltétlen titkosság (lsd. II. sz. melléklet).

A kitöltött kérdőíveket feldolgoztam (a kölcsönösségi táblázatok a VII-XI. sz. mellékletben találhatóak), a szociometriai mutatókat Mérei Ferenc *Közösségek rejtett hálózata* című könyve (2001) alapján számoltam ki, és a szerző által meghatározott átlagértékeket vettem viszonyítási alapul. A feldolgozás folyamatában a diákok neveit véletlenszerűen alkalmazott számokra cseréltem, mint ahogyan az osztályok megnevezéseit is.

A szociometriai felmérés eredményeiről az osztályok és az osztályfőnökök visszajelzést kaptak.

A szociometriai felmérés eredményei alapján, az osztályokban tanuló összes magányos helyzetű diákkal, és az összes SNI diákkal, függetlenül attól, hogy magányos helyzetűek-e, azaz rendelkeznek-e kölcsönös kapcsolattal, egyéni strukturált interjút vettem fel, amely a pedagógiai kutatások módszerei közül a feltáró módszerek közé tartozik (Falusi, 1996). Ennek lényege, hogy a kérdező irányítja a beszélgetést az előzetesen megalkotott vezérfonal segítségével (ld. VI. sz. melléklet).

A módszer nagy előnye (Babbie, 2003), hogy érvényesebb megértést tesz lehetővé, mint mondjuk egy kérdőívet alkalmazó módszer, ugyanakkor a kapott eredményekből kevésbé vonhatók le általános érvényű következtetések, a megbízhatósága is problematikusabb lehet.

Az interjúk elkészítését megelőzően Heltai és Tarjáni *A szociológiai interjú készítése* (1999) című munkáját tanulmányoztam, melyből hasznos információkat szereztem az interjúk elkészítéséhez. A szerzők felhívják a figyelmet az előkészületek fontosságára, többek közt arra, hogy a technikai felszereléssel kapcsolatos esetlegesen felmerülő problémákat próbáljuk előre kiküszöbölni, vagy, hogy igyekezzünk megteremteni a lehető legmegfelelőbb – nyugodt, csendes – körülményeket.

Babbie is hasonló tényezőket emel ki, ám ő ezek mellett előtérbe állítja a sugalmazások elkerülésének fontosságát, ugyanis „*Nagyon is gyakori, hogy az, ahogy a kérdéseket feltesszük, finoman befolyásolja a válaszokat.*” (Babbie, 2003, 337).

Az interjúban résztvevő diákok szüleitől aláírt tájékoztatót engedélyezési nyilatkozatokat kértem vissza, ennek formanyomtatványait az osztályfőnökök segítségével jutattam el az érintetteknek (ld. IV. sz. melléklet). Ezeket egy kivétellel visszakaptam, az egyik SNI diák szülője nem egyezett bele a vizsgálatba, ezért ezzel a diákkal nem is készítettem interjút. Az interjúk felvétele nyugodt körülmények között történt, az iskolapszichológus szobájában. Az interjúk készítése kétszemélyes helyzetben történt, minden esetben csak az interjúalany és én voltunk jelen. Az interjú elején a tanulók számára tájékoztatást adtam az interjú témáját illetően, hangsúlyozva számukra a kutatás anonimitását. Az interjúkat digitális adatrögzítő segítségével rögzítettem.

Az összes interjú felvételét követően a hanganyagok legépelésre kerültek (lsd. XIII. sz. melléklet), majd két fő szempont szerint kigyűjtöttem bizonyos, a kutatás szempontjából releváns kifejezéseket. Ezek egyike a tanuló saját magára alkalmazott kifejezéseinek listája, ezeket pozitív és negatív irányultságú csoportokra bontottam. A másik szempont szerint az osztályközösségre vonatkozó kifejezések listája jött létre, itt is pozitív és negatív csoportokat alkottam (lsd. XII. sz. melléklet).

Eredmények

A vizsgálatban résztvevő osztályok adatait a következő táblázat foglalja össze:

osztály	létszám	SNI tanulók száma	magányos helyzetű tanulók száma	magányos helyzetű SNI tanulók száma
1.	34	1	4	1
2.	28	1	2	0
3.	28	1	2	0
4.	36	1	3	0
5.	22	1	1	1

1. táblázat: Az osztályok adatai

A szociometriai felmérés eredménye, szociogramok

Jelen dolgozatban a peremhelyzet és a magányos helyzet kifejezéseket, a Mérei Ferenc-féle meghatározás szerint alkalmazom. Ennek értelmében peremhelyzetűnek tekinthető az a diák, akinek nincsen kapcsolata a társas mező központi alakzatával, míg magányos helyzetű az a tanuló, akinek egyetlen kölcsönös kapcsolata sincsen (Mérei, 2001). Kutatásomban főként a magányos helyzetű tanulókra koncentráltam.

A vizsgálatban résztvevő osztályok szociometriai mutatói:

	1. számú osztály	2. számú osztály	3. számú osztály	4. számú osztály	5. számú osztály
Magányos helyzetűek <i>Átlagérték: 12%</i>	11,76%	7,14%	7,14%	8,33%	4,54%-
Kölcsönösségi index <i>Átlagérték: 85-90%</i>	88,23%	92,85%	92,85%	91,66%	95,45%
Sűrűségi mutató <i>Átlagérték: 0,9-1,1</i>	1,44	1,26	1,6	1,19	1,22
Kohéziós index <i>Átlagérték: 10-13</i>	8,73	8,73	11,9	6,82	11,68
Viszonzott kapcsolatok mutatója <i>Átlagérték: 40-50</i>	57,64	48,88	62,93	47,77	52,42
Csoportlélgkör mutatója <i>Átlagérték: 2-2,6/2,5-3,9</i>	3,18/5,1	3,09/4,66	3,23/4,0	2,94/4,72	2,96/5,0

2. táblázat: A szociometriai mutatók

Az osztályközösségekben található magányos helyzetű tanulók száma minden esetben átlag alatti, ez általában jól irányított, nyugodt légkörű közösségeket jelez. Ennek megfelelően a kölcsönösségi index alapján, amely a résztvevők kölcsönös kapcsolatainak számát méri, az osztályok nagyrészt átlag feletti szinten vannak, csupán egy osztályközösség esik az átlagos övezetbe, a többi az átlag felett működik. Az osztályok magas fokon nyújtanak biztonságot a tagjaiknak, bár itt megjegyezném, hogy Mérei szerint, ha csak egy magányos helyzetű személy is jelen van a közösségben, akkor az azt jelzi, hogy a közösség más tagjai is könnyen kerülhetnek magányos helyzetbe. Az optimális biztonságot nyújtó közösség kölcsönösségi indexe 100%-os lenne (Mérei, 2001).

Az összes vizsgált osztályközösség kialakult stabil kapcsolatokkal rendelkezik, ezt a sűrűségi mutatón lehet áttekinteni. Azaz az összes osztály a sűrűségi mutató átlagértéke felett teljesített.

A kohéziós index már nagyobb különbségeket mutat. Az osztályok közül kettő az átlagos övezetben teljesített, azaz ezek az osztályok átlagos együttes teljesítményre képesek. A vizsgált osztályok közül három azonban az átlag alatti értéket mutat, ami a szétagolódott, alacsony szolidaritási szinten működő közösségek sajátossága. Ezeknek az osztályoknak a közös teljesítménye alacsony, az osztályok együttes teljesítményre nehezen motiválhatóak.

A viszonzott kapcsolatok mutatója szerint a vizsgált osztályközösségek a kapcsolataik megítélésében reálisak, ugyanakkor az érzelmi elem is normális mértékben van jelen. Azonban a túlzottan magas érték az osztályközösségekben az emberek érték szerinti kategorizációjának adhat teret. Ezek a közösségek a konformitásra kifejezetten hajlamosak.

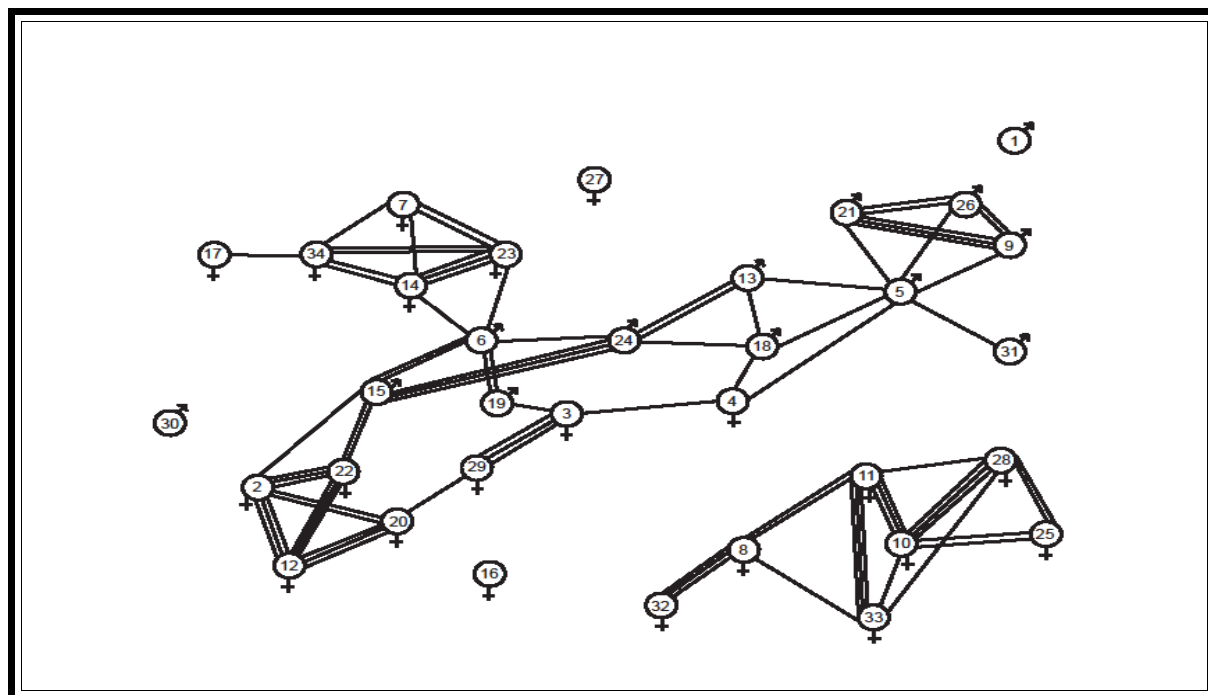
A csoportlégkör mutatója szerint az összes vizsgált osztály a közösség többségi véleményéhez igazodik. Ítéleti sablonok és a közvélemény a döntések legmeghatározóbb szempontja. Az osztályközösségeket leginkább a konformizmus jellemzi, szemben az optimális működésű közösségekkel, ahol a baráti kapcsolatokban a szubjektív elem, míg a közösséget érintő kérdésekben az objektív döntések dominálnak.

A szociogramokon található alakzatok elemzése:

	Magányosak	Páros helyzetűek	Lánchelyzet	Csillag helyzet	Zárt alakzat
Átlagértékek	12,00%	08,00%	15,00%	19,00%	46,00%
1. osztály	11,76%	00,00%	26,47%	14,70%	47,05%
Szociogramon található számokkal jelezve:	30; 27; 1; 16 (Négy fő)	- (Nulla fő)	31; 13; 4; 3; 19; 29; 17; 8; 32 (Kilenc fő)	18; 24; 6; 15; 33 (Öt fő)	7; 34; 14; 23 // 2; 22; 12; 20 // 21; 26; 9; 5 // 11; 28; 10; 25 (Tizenhat fő)
2. osztály	07,14%	00,00%	57,14%	07,14%,	28,57%
Szociogramon található számokkal jelezve:	5; 4 (Két fő)	- (Nulla fő)	13; 21; 28; 16; 10; 20; 22; 2; 24; 6; 17; 27; 18; 23; 1; 11 (Tizenhat fő)	26; 3 (Két fő)	14; 15; 12; 9; 19; 7; 8; 25 (Nyolc fő)
3. osztály	07,14%	07,14%	28,57%-	17,85%	39,28%,
Szociogramon található számokkal jelezve:	8; 6 (Két fő)	12; 16 (Két fő)	13; 2; 26; 10; 18; 7; 20; 1 (Nyolc fő)	15; 21; 4; 25; 28 (Öt fő)	24; 14; 3; 22; 27; 9; 11; 5; 19; 23; 17 (Tizenegy fő)
4. osztály	08,33%	05,55%	38,88%	00,00%	47,22%
Szociogramon található számokkal jelezve:	10; 9; 17 (Három fő)	21; 14 (Két fő)	7; 16; 26; 33; 15; 5; 12; 23; 11; 8; 19; 36; 31; 35 (Tizennégy fő)	- (Nulla fő)	28; 29; 4; 6; 20; 2; 27; 22; 24; 34; 3; 30; 13; 32; 25; 1; 18 (Tizenhét fő)
5. osztály	04,54%	18,18%	40,9%	00,00%	36,36%
Szociogramon található számokkal jelezve:	2 (Egy fő)	15; 16; 18; 19 (Négy fő)	9; 4; 5; 8; 10; 13; 12; 22; 20 (Kilenc fő)	- (Nulla fő)	3; 21; 1; 7; 6; 14; 17; 11 (Nyolc fő)

3. számú táblázat: A szociogramon található formák összesítése

1. számú osztály

1. ábra: Az 1. számú vizsgálati osztály szociogramja

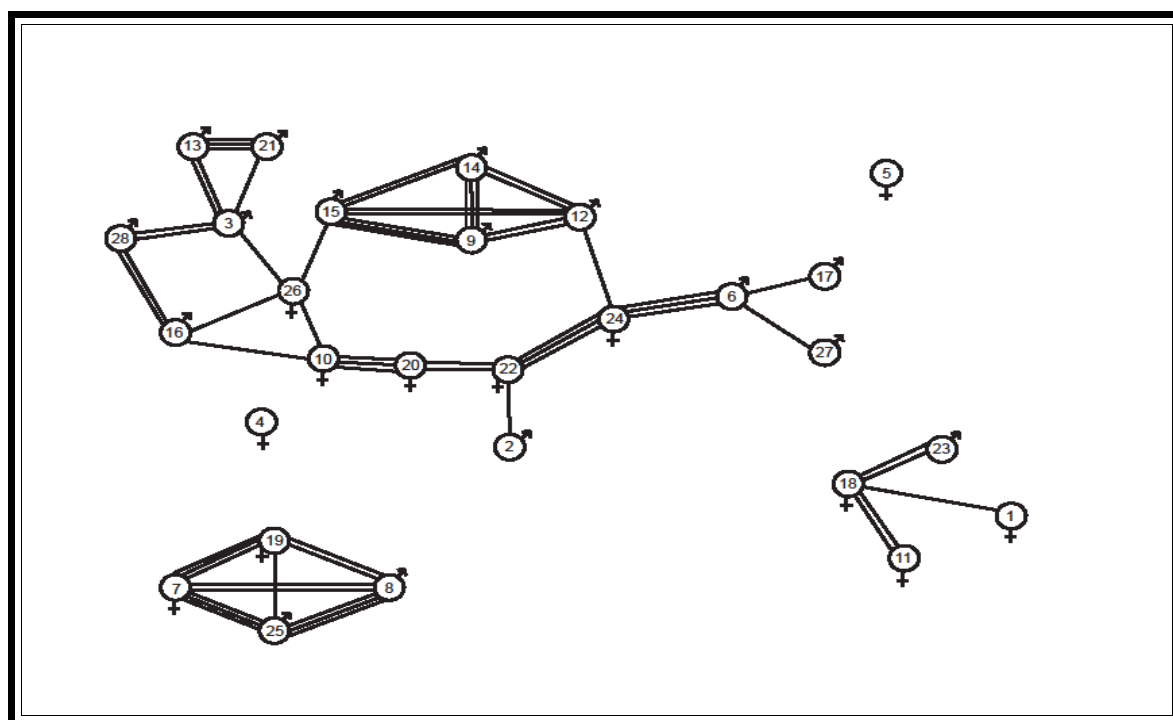
A Centrális-marginális (CM) mutató abszolút számban: 12-11-11 fő, mely százalékban kifejezve: 35,29%-32,35%-32,35% (központi mag - társas övezet - peremhelyzetűek).

Az átlagértéktől (20%-50%-30%) ez jelentős eltérést mutat a központi emberek nagyobb számában, és a társas övezet kisebb kiterjedésében. A központ így jelentősen kiterjedt, három egymással vetélkedő csoportosulással. Ez az osztálylégkör szempontjából pozitív, és a központok közötti sok kapcsolódás tompíthatja az esetleges feszültséget, a több központ pedig megteremtheti a tanulók számára a választás, az eltérő vélemény és a döntés lehetőségét. Peremhelyzetben páros kapcsolatú tanulók egyáltalán nincsenek, valószínűsíthető, hogy a tárgyalt osztály közössége nem igazán kedvez az intimebb, erőteljesebb baráti kapcsolatok kialakulásának. A közösség inkább feladat- és teljesítményvezéreltnek tekinthető.

Az osztályban tanuló SNI diák: A szociogramon 1-es számmal szerepel; mint látható, magányos helyzetben van. A fenti mutatók elemzése kapcsán feltételezhető, hogy a helyzetéért az osztály konformitásra hajlamos működése és szolidaritásának alacsony szintje is felelős lehet, amely az osztály erőteljes kirekesztési stratégiájára utalhat.

Az SNI tanulónak a szociometriai felmérés alapján lenne lehetősége kölcsönös kapcsolatban részt venni, azonban ő más irányba szeretne kapcsolódni. A 30-as számmal jelölt, szintén magányos helyzetű tanuló több választásában is őt jelölte meg.

2. számú osztály

2. ábra: Az 2. számú vizsgálati osztály szociogramja

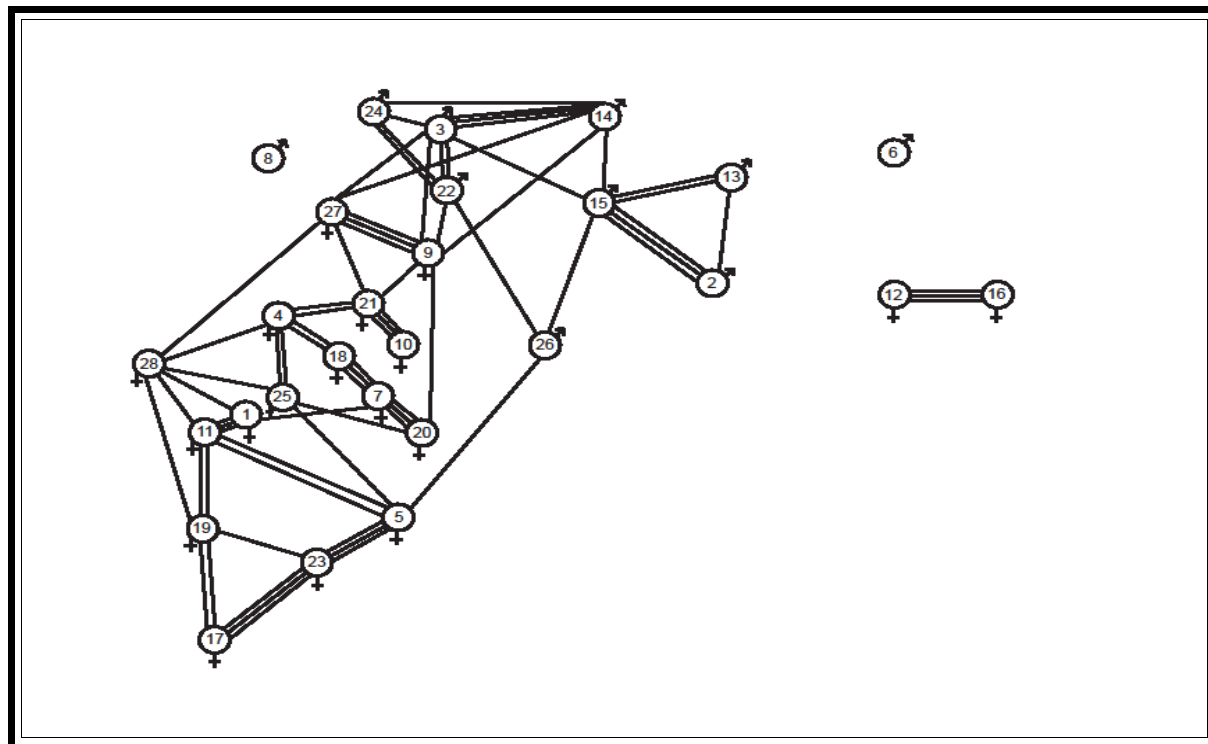
A CM mutató abszolút számban: 4-14-10 fő, mely százalékban kifejezve: 14,28%-50%-35,71%.

A szociometria alapján az osztályközösség középpontját négy fiú alkotja. Hozzájuk kapcsolódnak láncszerű, és kisebb zárt alakzatok. A központi személyek aránya alacsonyabb az átlagoshoz képest. Lányokból álló központ az osztályban nincsen, a lányok vagy vegyes fiú kapcsolódásokkal, vagy láncban helyezkednek el. A társas övezet átlagos kiterjedésű, a peremen elhelyezkedők aránya szintén átlagos, azonban a lánc helyzetben találhatók magas száma ingatag közvélemény mellett gyors információáramlásra utal. A páros kapcsolódások hiánya a közösség teljesítményorientált működését mutatja, amely nem kedvez a szorosabb baráti kapcsolódások kialakulásának. Az osztályközösségben két fő található magányos helyzetben.

Az osztályban tanuló SNI diák: Az SNI tanuló a hetes számmal jelzett a szociogramon. Bár peremhelyzetben található, nem magányos helyzetű. A peremen lévők egy zárt alakzatának a része, sok kölcsönös kapcsolattal. Az osztályközösség kialakult, stabilnak tekinthető, bár jelen esetben ez a stabilitás nehezen mozdítható, vagy változtatható osztályközösséget hoz létre. A

peremen lévő nagyon erős zárt kapcsolódás, befelé forduló, csak a saját tagjaira figyelő baráti közösséget jelez, mintegy önálló közösséget az osztályközösségen belül.

3. számú osztály

3. ábra: A 3. számú vizsgálati osztály szociogramja

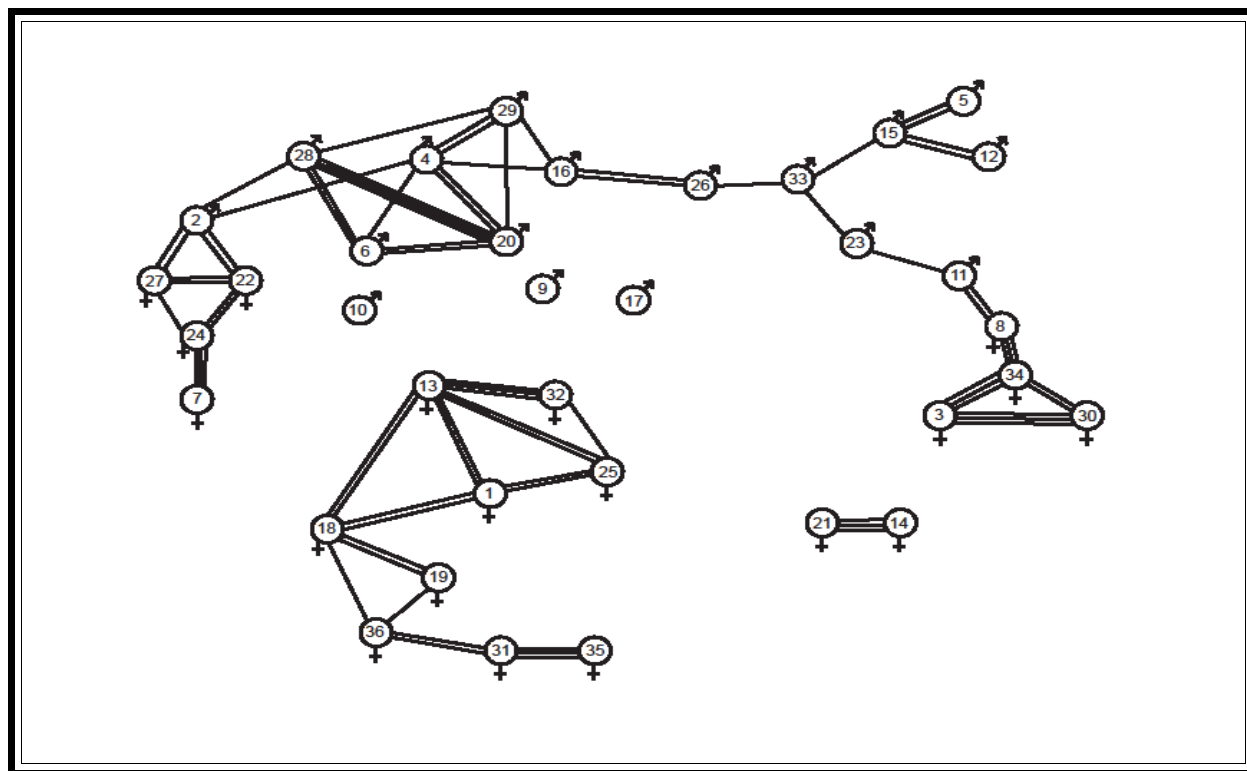
A CM mutató abszolút számban: 11-13-4, és százalékban kifejezve: 39,28%-46,42%-14,28%. Az átlagértéktől jelentős eltérést mutat a központi emberek nagy száma, amely a két központban, a lány és a két lánnyal kiegészült fiúközpontban nyilvánul meg.

A lánc alakzatban elhelyezkedő tanulók magas száma befolyásolható közvéleményt takar.

A társas övezet tagjainak száma átlagos, míg a peremen elhelyezkedők száma jóval alacsonyabb az átlagosnál. A kevés peremhelyzetű tanuló nyugodtabb osztályközösségre utalhat. A sok kiterjedt kapcsolat az osztályközösség alakuló jellegéből is fakadhat.

Az osztályban tanuló SNI diák: A tanuló a szociogramon a 21-es számmal jelölt. Nem magányos és nem is peremhelyzetű, csillag alakzatban van jelen az osztályközösségben. Láthatóan beilleszkedett, az osztályközösség elfogadta. Ebben segítségére lehetett a kohéziós mutató szerinti átlagosan szolidáris közösségi állapot. Szorosabb baráti kötelék fűzi az szociogramon látható 10-es számmal jelzett tanulóhoz, de rajta kívül is több tanulóval van kölcsönös kapcsolata. Szociometria státusza jónak nevezhető.

4. számú osztály

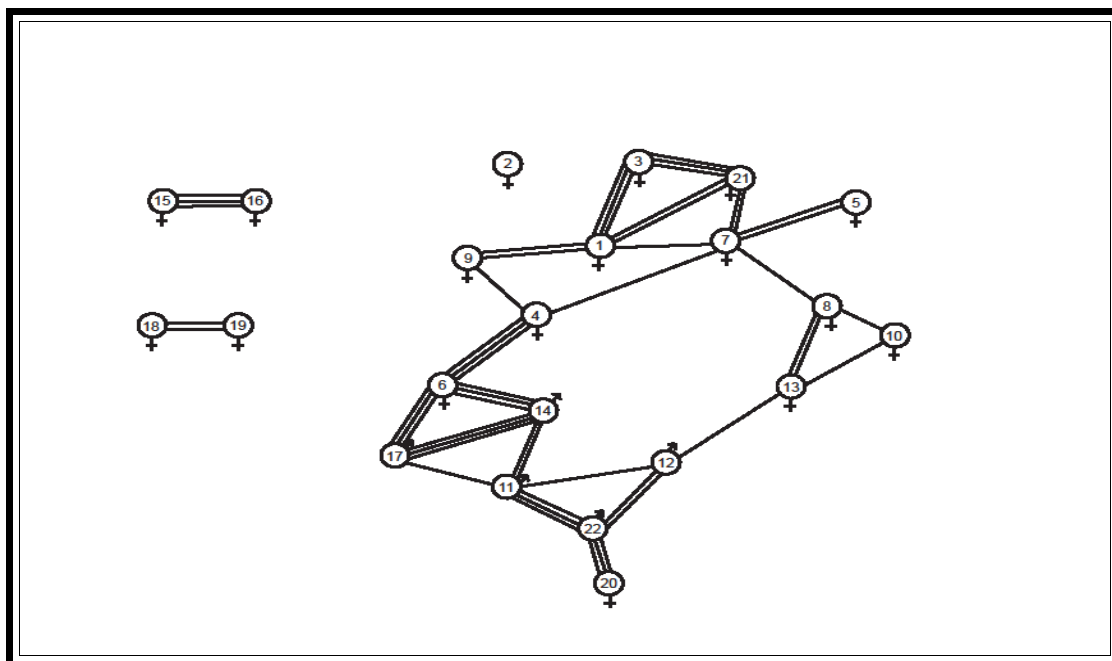
4. ábra: A 4. számú vizsgálati osztály szociogramja

A CM mutató abszolút számban: 5-17-14, és százalékban kifejezve: 13,88%-47,22%-38,88%. A szociometria alapján az osztály középpontját öt fiú alkotja, hozzájuk láncszerűen kapcsolódnak a többiek, a láncok végén két kisebb zárt alakzatot alkotva. A központi alakzat mérete kisebb az átlagoshoz képest. Nem igazán alakult ki a fiúk ellensúlyozására lány központ, pontosabban a kialakult lány csoport, nagy száma ellenére, peremre szorult, a közösség többi tagjával nincsen kapcsolata. A társas övezet mérete átlagosnak nevezhető, de a sok láncban elhelyezkedő személy miatt nehezen alakul ki közvélemény, a tagok jobban befolyásolhatóak. Csillag helyzetben nem található tanuló, amely szerint a közösségben nem biztosítottak a kapcsolódások, a közösség nehezen mozgósítható.

A peremen elhelyezkedők aránya kicsit átlag feletti, de ezt a központtól eltávolodott lány csoport nagy száma okozza.

Az osztályban tanuló SNI diák: A tanuló a szociogramon 12-es számmal jelzett. Nem magányos és nem perem helyzetű, bár erről csupán a 15-ös számmal jelzett tanulóhoz kapcsolódó baráti szálak tehetnek. Kapcsolódásaiban így kevésbé biztonságos, nem kapcsolódik senki mással. A közösség stabil, de alacsony szolidaritási szinten működik.

5. számú osztály

5. ábra: Az 5. számú vizsgálati osztály szociogramja

A CM mutató abszolút számban: 8-9-5, és százalékban kifejezve: 36,36%-40,90%-22,72%.

Az osztályközösség középpontját két zárt alakzatban elhelyezkedő, négy-négy fős csoportosulás alkotja. Arányuk egy kicsit átlag feletti. A társas övezet mérete kisebb az átlagoshoz viszonyítva. Csillag helyzetben senki nem helyezkedik el, ami kevés kapcsolódást tesz lehetővé. A lánc helyzetűek aránya gyors kommunikációs csatornákat, de befolyásolható közvéleményt jelent.

A peremen elhelyezkedők aránya alacsonyabb az átlagoshoz képest, páros kapcsolatban két-két lány páros helyezkedik el, amely az átlaghoz viszonyítva magas arány, tehát a közösség kedvez a szorosabb, baráti kapcsolatok kialakulásának. Magányos helyzetben egy lány található, amely alacsony érték. Összességében a szociogram jól irányított, nyugodt közösségre utal.

Az osztályban tanuló SNI diák: A tanuló a 2-es számmal jelzett a szociogramon. Magányos helyzetű, kölcsönös kapcsolatokkal nem rendelkezik. A szociometriai felmérés alapján erre több tanulóval is lenne lehetősége, lévén, hogy többen jelölték őt, mint lehetséges kapcsolódási személyt, azonban ezekről vagy nem tud, vagy nem szeretné tudomásul venni. Az ő saját kapcsolódási szándékait szintén a szociometriai felmérés mutatja, ezek szerint a központi alakzat meglehetősen sok tagjához kapcsolódna, laza kapcsolódásokkal (egyszeres

választások utalnak erre). Az osztályközösség részéről átlagos szolidaritás figyelhető meg a kohéziós index szerint, tehát ez nem lenne akadály a tanuló kapcsolatainak kialakulásában. Úgyszintén jó az értéke a kölcsönösségi indexnek, ami biztonságos közeget jelez.

Az interjúk elemzése

Az interjúk elemzése során a pozitív és negatív kifejezésekre összpontosítottam, két nagyobb témát érintve. Ezek a tanulók saját magukról és az osztályközösségükről alkotott véleményük. Táblázatba gyűjtöttem a különböző témákról elhangzó kifejezéseket (XII. sz. melléklet), majd ezeket számszerűsítettem, azaz egy adott diák hány pozitív és hány negatív kifejezést használt a két témával kapcsolatban. Ennek eredményeit százalékértékben is kiszámoltam.

Ezek összesítve az összes válasz arányában:

Vizsgálati személy	Saját magáról alkotott vélemény				Közösségéről alkotott vélemény			
	Pozitív		Negatív		Pozitív		Negatív	
1. számú vizsgálati osztály								
5. SNI Szociogram: 1	4	23,52%	5	29,41%	8	47,05%	0	0%
11. Nem SNI Szociogram: 30	0	0%	3	27,27%	7	63,63%	1	9,09%
12. Nem SNI Szociogram:27	10	41,66%	3	12,50%	9	37,50%	2	8,33%
13.Nem SNI Szociogram:16	0	0%	10	50,00%	5	25,00%	5	25,00%
2. számú vizsgálati osztály								
9. Nem SNI Szociogram:5	21	48,83%	2	4,65%	0	0%	20	46,51%
10. Nem SNI Szociogram:4	2	28,57%	4	57,14%	0	0%	1	14,28%
5. számú vizsgálati osztály								
2. SNI Szociogram:2	3	30,00%	1	10,00%	6	60,00%	0	0%
4. számú vizsgálati osztály								
4. SNI- n. m. Szociogram: 12	4	40,00%	4	40,00%	2	20,00%	0	0%
14. Nem SNI Szociogram:9	1	16,66%	3	50,00%	2	33,33%	0	0%
15. Nem SNI Szociogram:10	1	25,00%	1	25,00%	2	50,00%	0	0%
16. Nem SNI Szociogram:17	2	40,00%	1	20,00%	2	40,00%	0	0%
3. számú vizsgálati osztály								
6. SNI- n. m. Szociogram: 21	8	42,10%	1	5,26%	10	52,63%	0	0%
7. Nem SNI Szociogram:6	0	0%	2	40,00%	0	0%	3	60,00%
8. Nem SNI Szociogram:8	8	40,00%	6	30,00%	4	20,00%	2	10,00%

4. számú táblázat: Az interjúkban elhangzott pozitív és negatív kifejezések

A kapott adatokat tovább elemeztem. Így megvizsgáltam az interjúk alapján a diákok önmagukról és az osztályközösségükről alkotott képét. A tanulókat három csoportra bontottam:

- Magányos helyzetű, SNI tanulók: 2 fő
- Magányos helyzetű nem SNI tanulók: 10 fő
- Nem magányos helyzetű SNI tanulók: 2 fő

Az adatokat ezekre a csoportokra vonatkoztatva értelmeztem.

A tanulók önmagukról alkotott képe az interjúk alapján:

A tanulók saját magukról alkotott képét az interjúk alapján tudtam vizsgálni. Ebben a saját magukról alkotott kép pozitív és negatív válaszait vettem figyelembe az interjúk alapján.

„Az önminősítések az önismeretekbe beépült különböző erejű pozitív (attraktív) vagy negatív (averzív) meggyőződések.”

(Szekeres, 2011b, 62. o.)

Ezeknek a kifejezéseknek a számát, és annak negatív és pozitív arányának százalékos kifejeződését vettem alapul, azaz a tanuló összes válaszában hány százaléka a pozitív és hány százaléka a negatív kifejezés. Ebben az értelemben pozitívabb önértékelésnek számít, ha az 50%-os középértéktől felfelé térnek el az értékek, míg negatívnak, ha lefelé.

A továbbiakban ennek megfelelően fogom használni az önértékelés kifejezést.

Az SNI tanulók:

Vizsgálati személy	Saját magáról alkotott vélemény	
	Pozitív	Negatív
5. SNI Szociogram: 1	4 44,44%	5 55,55%
2. SNI Szociogram:2	3 75,00%	1 25,00%
4. SNI- n. m. Szociogram: 12	4 50,00%	4 50,00%
6. SNI- n. m. Szociogram: 21	8 88,88%	1 11,11%

5. számú táblázat: Az SNI tanulók saját magukra alkalmazott kifejezései

Az SNI tanulók önértékelése alapvetően a pozitív irány felé dominál. Mind pozitív mind negatív kifejezéseik összessége vagy nagyjából egyenlő arányban jelenik meg, vagy pedig a

pozitív oldal felé irányul. Abból a szempontból tekintve, hogy a tanuló a szociometriai felmérés szempontjából magányos helyzetű, avagy sem, nincsen releváns különbség.

Az SNI magányos helyzetű tanulók csoportja 59,72%-ban használt magára nézve pozitív kifejezéseket, míg az SNI nem magányos helyzetű tanulók 69,44%-ban említettek szintén magukra nézve pozitívabb jellegű szavakat, mondatokat.

A tanulók önértékelése így vagy a középérték felé, vagy pedig a pozitív irányba tér el. Csak egy tanuló önértékelése negatívabb a középértékhez képest a négy diák közül, de itt sem nagy a különbség.

A magányos helyzetű tanulók:

Vizsgálati személy	Saját magáról alkotott vélemény	
	Pozitív	Negatív
11. Nem SNI Szociogram: 30	0 0%	3 100,00%
12. Nem SNI Szociogram: 27	10 76,92 %	3 23,07%
13. Nem SNI Szociogram: 16	0 0%	10 100,00%
9. Nem SNI Szociogram: 5	21 91,30%	2 8,69%
10. Nem SNI Szociogram: 4	2 33,33%	4 66,66%
14. Nem SNI Szociogram: 9	1 25,00%	3 75,00%
15. Nem SNI Szociogram: 10	1 50,00%	1 50,00%
16. Nem SNI Szociogram: 17	2 66,66%	1 33,33%
7. Nem SNI Szociogram: 6	0 0%	2 100,00%
8. Nem SNI Szociogram: 8	8 57,14%	6 42,85%

6. számú táblázat: A magányos helyzetű tanulók magukra alkalmazott kifejezései

A magányos helyzetű, de nem SNI tanulók önértékelése az interjúkban használt kifejezéseik alapján már egészen más képet fest. A pozitív kifejezések aránya az ő esetükben 40,03%, azaz jóval alatta marad az SNI tanulók ilyen eredményének.

Ha az összes magányos helyzetű tanulót tekintjük, függetlenül attól, hogy SNI-e vagy sem, és az ő eredményüket vetjük össze az SNI, de nem magányos helyzetű tanulókkal, akkor az eredmény még markánsabb. Magányos helyzetűek pozitív kijelentései önmagukra vonatkozóan: 43,31%, míg az SNI, de nem magányos helyzetű tanulók pozitív kijelentései önmagukra vonatkozóan: 69,44%.

A tíz tanulóból négy válasza mutatnak pozitív válasz dominanciát, egy tanuló használt azonos mennyiségű pozitív és negatív válaszokat, míg a negatív válaszok aránya dominánsabb öt tanulónál.

A fenti adatokat statisztikai elemzésnek vetettem alá, melyhez a ROPstat1.0 statisztikai programot használtam.

A vizsgálati személyeket három kategória szerint csoportosítottam, így

1. csoport: SNI nem magányos helyzetű tanulók,
2. csoport: SNI magányos helyzetű tanulók,
3. csoport: nem SNI magányos helyzetű tanulók.

A csoportok saját magukra alkalmazott pozitív kijelentéseinek statisztikája:

Csoportok	Átlag	Szórás
1-es csoport	69,44	27,49
2-es csoport	59,72	21,61
3-as csoport	40,04	33,62

7. számú táblázat: A tanulók magukra alkalmazott pozitív kifejezéseinek statisztikája

Azt feltételeztem, hogy a három csoport tagjai eltérően vélekednek önmagukról. Ennek megfelelően a statisztikai hipotézisem a következő volt: $H_0: \mu_1 = \mu_2 = \mu_3$.

A hipotézis vizsgálatára egyszempontos független mintás varianciaanalízist alkalmaztam, ám mivel ennek feltételei (normalitás és szóráshomogenitás) nem teljesültek, a robusztus próba eredményeit vettem figyelembe, amely szignifikáns lett (James-próba: $U=2,282$ ($p<0,001$ ***)).

Ez alapján elmondható, hogy az egyes vizsgálati csoportok önmaguk megítélésében különböznek. Az átlagértékek alapján az SNI nem magányos tanulók vélekednek a legpozitívabban magukról, legnegatívabban pedig a nem SNI magányos helyzetűek vélekednek.

A csoportok önmagukról alkotott negatív véleményét külön nem elemeztem, mert ugyanazt az eredményt mutatták volna, mint a pozitív válaszoké.

A tanulók osztályközösségükre vonatkozó véleményei az interjúk alapján:

Az osztályközösségre vonatkozó véleményt az interjúk alapján az osztályközösségre vonatkozó kifejezések száma, majd annak százalékkéntre való átfarmálása alapján számítottam ki. A pozitív és a negatív kategóriát itt is az 50%-os középpértékhez viszonyítva számítottam. Tehát pozitívnak minősül a vizsgálat szempontjából az a válaszadó, aki az összes válaszából akár eggyel több pozitív választ adott, mint negatívát. Értelemszerűen

negatívabb az osztályközösséghez való viszonya annak a válaszadónak, aki akár eggyel több negatív választ adott, az összes válasz tekintetében.

Az SNI tanulók:

Vizsgálati személy	Közösségről alkotott vélemény	
	Pozitív	Negatív
5. SNI Szociogram: 1	8 100,00%	0 0%
2. SNI Szociogram:2	6 100,00%	0 0%
4. SNI- n. m. Szociogram: 12	2 100,00%	0 0%
6. SNI- n. m. Szociogram: 21	10 100,00%	0 0%

8. számú táblázat: Az SNI tanulók osztályközösségre vonatkozó kifejezései

Kifejezetten egyértelmű eredményt mutat az SNI tanulók közösség értékelése. Az ebbe a csoportba tartozó tanulók kivétel nélkül pozitívan értékelték az osztályközösségüket, negatív vélemény egyszer sem hangzott el. Ezzel a közösségről alkotott véleményük maximálisan pozitív.

A magányos helyzetű tanulók:

Vizsgálati személy	Közösségről alkotott vélemény	
	Pozitív	Negatív
11. Nem SNI Szociogram: 30	7 87,50%	1 12,50%
12. Nem SNI Szociogram:27	9 81,81%	2 18,18%
13. Nem SNI Szociogram:16	5 50,00%	5 50,00%
9. Nem SNI Szociogram:5	0 0%	20 100,00%
10. Nem SNI Szociogram:4	0 0%	1 100,00%
14. Nem SNI Szociogram:9	2 100,00%	0 0%
15. Nem SNI Szociogram:10	2 100,00%	0 0%
16. Nem SNI Szociogram:17	2 100,00%	0 0%
7. Nem SNI Szociogram:6	0 0%	3 100,00 %
8. Nem SNI Szociogram:,8	4 66,66%	2 33,33%

9. számú táblázat: A magányos helyzetű tanulók osztályközösségre vonatkozó kifejezései

A magányos helyzetű tanulók közösségről alkotott véleménye már nagyobb különbségeket mutat. A pozitív válaszok aránya itt is magasabb, mint a negatív válaszoké, de nem annyira egyértelmű a különbség, mint az SNI tanulók esetében. Az átlagos százalékarány itt 58,59% azaz a pozitív és negatív értékek kis különbséggel, majdnem azonos arányban jelennek meg.

A tíz diák közül hatan egyértelműen pozitívan ítélték meg a közösségüket, azaz a pozitív válaszok aránya magasabb, mint a negatív kifejezéseké. Egy tanuló átlagos értéket mutat, azaz a pozitív és negatív válaszainak száma megegyező, míg negatív véleménnyel három tanuló

rendelkezik. Utóbbiak 100%-ban csak negatív kifejezéseket használtak az osztályközösségükre vonatkozóan.

A fenti adatokat statisztikai elemzésnek vetettem alá, melyhez a ROPstat1.0 statisztikai programot használtam.

A vizsgálati személyeket három kategória szerint csoportosítottam, így

1. csoport: SNI nem magányos helyzetű tanulók

2. csoport: SNI magányos helyzetű tanulók

3. csoport: nem SNI magányos helyzetű tanulók.

A csoportok közösségükre alkalmazott pozitív kijelentéseinek statisztikája:

Csoportok	Átlag	Szórás
1-es csoport	100,00	0
2-es csoport	100,00	0
3-as csoport	58,60	43,41

10. számú táblázat: A tanulók közösségekre alkalmazott pozitív kifejezéseinek statisztikája

Azt feltételeztem, hogy a három csoport tagjai eltérően vélekednek a közösségükről. Ennek megfelelően a statisztikai hipotézisem a következő volt: $H_0: \mu_1 = \mu_2 = \mu_3$.

A hipotézis vizsgálatára egyszempontos független mintás varianciaanalízist alkalmaztam, ám mivel ennek feltételei (normalitás és szóráshomogenitás) nem teljesültek, ezért a robusztus próba eredményét vettem figyelembe, amely szignifikáns lett (Brown-Forsythe-próba: BF (2; 9)= 9,098 ($p=0,0069$)).

A közösséggel kapcsolatos negatív válaszokat ebben az esetben sem vettetem alá elemzésnek, mert eredménye ugyan az lett volna, mint a pozitív kifejezések statisztikájának.

Az interjúk ilyen formájú elemzése alapján a három csoport összehasonlításakor megjelenik, hogy a magányos helyzetű SNI tanulók a magányos helyzetük okát nem a közösség működésében keresik, számukra a közösség és a szociometriai helyzetük nem függ össze. Fontos megjegyezni, hogy az interjúk felvétele a szociometriai vizsgálat eredményének ismeretében történt, a saját magukra vonatkozó eredményeket a tanulók korábban megismerték. Így az interjúkra adott válaszok már a szociometriai státuszuk teljes ismeretében történt.

A vizsgálat másik érdekes eredménye, hogy az SNI magányos tanulók, interjúk alapján meghatározható önértékelése szintén magas értéket mutat. Azaz az SNI magányos státuszú tanulók a magányos helyzetükre vonatkozóan feltételezhetően sem az osztályközösséget, sem

pedig saját magukat nem teszik felelőssé, vagy legalábbis valamilyen formában védettebbek a magányos helyzet önértékelésre mutatott hatásával szemben.

A kutatás konklúziója

A kutatás eredményei a minta mérete miatt nem általánosíthatóak, azonban itt megjegyezném, hogy bár a kutatásban csak öt SNI fiatal vett részt, de ők az integráló gimnázium fogyatékos tanulóinak egészét teszik ki. Ebben az értelmezésben, bár valóban számszerűen kevesen vannak, a vizsgálat mégis teljesnek tekinthető. Azért is fontos lehet a kutatás, mert általánosan elfogadott szociometriai jelenség, hogy az emberek az egy adott közösségben megjelenő mintázatot, és abban elfoglalt helyzetüket más közösségeikben is újrateremtik.

„Mintha itt is arról lenne szó, hogy igen különböző környezetekben (család, munkahely, baráti kör, sportegyesület stb.) megismétljük társas viszonyulásunknak és magatartásunknak jellegzetes fordulatait.”

(Mérei, 2001, 111. o.)

Az SNI tanulók a vizsgálat szerint sokkal magasabb arányban vannak magányos helyzetben, mint nem fogyatékos társaik. A szociometriai vizsgálatban 148 fő vett részt, öt osztály teljes létszáma. Közülük tíz magányos helyzetű tanuló van, ami a közösség 6,75%-a, a Mérei által megállapított 12%-os átlag arányhoz képest ez alacsonyabb érték. A vizsgálatban öt SNI, szakértői bizottsági véleménnyel rendelkező diák vett részt, közülük ketten magányos helyzetűek, ami a saját csoportjuknak 40%-a. Egyértelműen látható, hogy a különbség markáns és jól észrevehető.

Érdemes lenne azonban a vizsgálatot nagyobb, több integráló gimnáziumot is bevonó mintán elvégezni. A vizsgálat eredményeinek értelmezéséhez személyiségtesztek nyújtotta lehetőségeket is érdemes lenne felhasználni. Ezeken keresztül sokkal könnyebben meg lehetne találni a magányos szerepre hajlamosító tényezőket, majd azok pedagógiai kezelésének lehetőségeit.

A személyiség és szociometriai státusz közötti kapcsolatot Szakács Ferenc vizsgálta, eredményeit a Szociabilitás - mutatók projektív tesztekben című művében publikálta. Ennek eredményei szerint a központi helyzetet betöltő személyiségek magas indulati szinttel, ugyanakkor erős önfegyelmekkel és önértékeléssel rendelkeznek, míg a magányos helyzetűek

úgyszintén magas indulati szinttel, de alacsony önfegyelemmel rendelkeznek (Méri, 2001). Az indulati szint kezelése és az önismeret pedig tanulható, tanítható képességek.

A vizsgálat eredményei azt mutatják, hogy a magányos helyzetű tanulók önértékelése sok esetben szélsőségesen pozitív vagy negatív, amely eredmény a magányos helyzetű tanulók esetében összevág a fenti kutatás eredményeivel. Az SNI diákok esetében azonban nem tudok hasonló jellegű vizsgálatról.

További vizsgálati irány lehetne az osztályokban tanító pedagógusokkal, osztályfőnökökkel végzett attitűd vizsgálat, a magányos helyzetű tanulók környezetének, iskolán kívüli társas helyzeteinek vizsgálata, hogy az SNI tanulók magányos helyzetéről több információval rendelkezünk. Jelen kutatásba ezek a témakörök a terjedelmi korlátok miatt nem fértek bele.

Köszönetnyilvánítás

Köszönöm Dr. Csákvári Judit tanárnőnek a dolgozat megírásához nyújtott segítséget, dr. Kalina Katalin intézményvezetőnek, hogy lehetőséget biztosított a Sztéhló Gábor Evangélikus Iskola gimnáziumában a kutatás elvégzésére, és köszönöm Halász-Völgyi Katalin iskolapszichológusnak a kutatás alatti folyamatos segítséget.

Hivatkozás jegyzék:

- Atkinson és mtsa. (2005). *Pszichológia*. Osiris kiadó. Budapest.
- Babbie, E. (2003). *A társadalomtudományi kutatás gyakorlata*. Balassi Kiadó. Budapest
- Bauer B., Szabó A. (2005). *Ifjúság2004. Gyorsjelentés*. Mobilitás Ifjúságkutatói Iroda. Budapest.
- (http://www.ifjusagsegito.hu/belvedere/ifjusag2004_gyorsjelentés.pdf Letöltés: 2014.05.10.)
- Bánfalvy Cs. (2012). *Gyógypedagógiai szociológia*. ELTE. Budapest. 90.
- Cserfalvi I. (1996). *Pedagógiai kislexikon*. Tóth Könyvkereskedés. Debrecen.
- Eliot, R., Diane, M. (2004). *Szociálpszichológia*. Osiris kiadó. Budapest.
- Erikson, E. (1991). *A fiatal Luther és más írások*. Gondolat kiadó. Budapest.
- Falusi I. (1996). *Bevezetés a pedagógiai kutatás módszereibe*. Kereban könyvkiadó. Budapest
- Heltai E., Tarjányi J. (1999). *A szociológiai interjú készítése*.
- (<http://www.tarki.hu/adatbank-h/kutjel/html/a509.html> Letöltve: 2014. 02. 07.)
- Járó K. (2004). Szövetségben a közösséggel. In: Mészáros A. (szerk) *Az iskola szociálpszichológiai jelenségvilága*. ELTE Eötvös Kiadó. Budapest. 323-344.
- Juhász M., Takács I. (2006). *Pszichológia*. Typotex Kiadó. Budapest. 113
- Klicpera, C., Klicpera, B.G. (2003). Soziale Erfahrungen von Grundschulern mit sonderpädagogischem Förderbedarf in Integrationsklassen – betrachtet im Kontext der Maßnahmen zur Förderung sozialer Integration. Heilpädagogische Forschung. 2003/29.
- Kollár K., Szabó É. (2004). *Pszichológia pedagógusoknak*. Osiris kiadó. Budapest. 44, 280, 283,
- Mérei F. (1987). A perem-helyzet egyik változata: A szociálpszichológiai kontúr. In: *Pszichológia*. 1987. (7). 2
- Mérei F. (1969). A szociometria módszere és jelenségvilága. In: *Pedagógiai szemle*. 7-8 sz. 594-616. 594, 600, 604
- Mérei, F. (1989). Az együttes élmény. Társadalomlélektani kísérlet gyermekeken, in: *Társ és csoport*. Akadémiai kiadó. Budapest. 29-44. 29, 30, 42, 44
- Mérei F. (2001). *Közösségek rejtett hálózata*. Osiris kiadó. Budapest. 111
- Pálhegyi F., Gede L. (1979). Társadalmi sztereotípiák fogyatékosokkal kapcsolatban. In: *Gyógypedagógiai szemle*. VII. Évfolyam. 19
- *Pedagógiai program*. Sztehlo Gábor Evangélikus Óvoda, Általános Iskola és Gimnázium. Fejlesztő feladatok. 64.

(http://sztehloiskola.hu/wp-content/uploads/2013/04/Pedagogiai_program_2013.pdf Letöltés: 2014.03.11.)

- Réthy E. (2000). *Integrációs törekvések Európában*. Szociális munka 2000. 10.

- Révész Gy. (2007). Személyiség, társadalom, kultúra – a pszichoszociális fejlődés erikson-i koncepciója. In: Gyöngyösiné Kiss E. – Oláh A.(Szerk.) *Vázlatok a személyiségről. A személyiséglélektan alapvető irányzatainak tükrében*. Új Mandátum. Budapest. 224-243.

(http://devpsy.pte.hu/files/tiny_mce/Revesz_Erikson.pdf Letöltés: 2014.03.19.)

- Sallay H., Perge J. (2007). Pályaválasztás és szelekció / A szociometriai módszer alkalmazása alsó és középfokú oktatási intézményekben. *Iskolapszichológia 12. sz.* ELTE. Budapest

- Szakács F. (1968). Szociabilitás-mutatók projektív tesztekben. In: *Magyar Pszichológiai Szemle*. XXV.évf. 564-578.

- Szekeres Á. (2011a). *Enyhén értelmi fogyatékos gyerekek szociális integrációja az általános iskola 4. 5. és 6. osztályában*. Doktori értekezés tézisei. ELTE-PPK. Budapest. (http://pszichologia.phd.elte.hu/vedesek/tezisfuzet_Szekeres.pdf Letöltés: 2014.09.14.)

- Szekeres Á. (2011b). *Enyhén értelmi fogyatékos gyerekek szociális integrációja az általános iskola 4. 5. és 6. osztályában*. Doktori értekezés. ELTE-PPK. Budapest. 62
(<http://pszichologia.phd.elte.hu/vedesek/szekeres1.pdf>)

- Vigotszkij, L. (1987). *A defektológia alapjai*. Budapest. Tankönyvkiadó.

- Wallon, H. (1971). *Válogatott tanulmányok*. Gondolat kiadó. Budapest. 270.

- Az 1993 évi LXXIX. törvény a közoktatásról.

(http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=99300079.TV Letöltés: 2013.10.12.)

- Az 1998 évi XXVI. törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról.

(http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=99800026.TV Letöltés: 2013.10.12.)

Mellékletek

I. számú melléklet

Kérelem tudományos kutatás intézményen belüli elvégzéséhez

Tisztelt Intézményvezető Asszony!

Halász Tibor vagyok, az ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai karának másodéves gyógypedagógus hallgatója.

A Gyógypedagógiai Pszichológia kurzus keretein belül készülő dolgozatomban a gimnáziumi diákok osztályközösségben elfoglalt helyzetével, kiemelten az SNI tanulókkal foglalkozom. A kurzus oktatója: Dr. Csákvári Judit, egyetemi adjunktus (csakvari.judit@barczy.elte.hu)

A vizsgálat első részében szociometria felvételére kerülne sor azokban az osztályokban, amelyekben tanul SNI diák.

A vizsgálat további részében a szociometriai vizsgálat eredményei alapján az adott osztályközösségben peremhelyzetben lévő, és az SNI diákokkal vennék fel félig strukturált interjút. Az interjú folyamán a diák osztályban elfoglalt helyzetéről, az osztály többi tagjával való viszonyáról beszélgetnénk. A beszélgetések várható időtartama hozzávetőlegesen 30-45 perc. Az elhangzottakat diktafon segítségével szeretném rögzíteni.

A beszélgetések legépelésre kerülnek, és kódszámokkal, a személyes adatoktól elkülönítve fogom tárolni őket.

Az interjúkból, illetve a szociometriai vizsgálatokból származó adatokat bizalmasan kezelem, a személyes adatokhoz mindenféle külső hozzáférés lehetősége kizárt.

A tárolt adatokat kizárólag tudományos kutatási célokra és tudományos közlemények készítésére használom fel.

Ezúton szeretném kérvényezni, hogy a fent bemutatott kutatást, az Ön által vezetett intézményben végezhessem el.

Gödöllő, 2014.

Segítségét előre is köszönöm!

Halász Tibor
gyógypedagógus hallgató
ELTE Bárczi Gusztáv
Gyógypedagógiai kar

II. számú melléklet

Tájékoztatás a vizsgálatban való részvételhez

Kedves Tanuló!

Halász Tibor vagyok, az ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai kar hallgatója.

Készülő dolgozatomban a gimnáziumi diákok osztályközösségbeli helyzetével foglalkozom. A kutatást engedélyezte Dr. Kalina Katalin intézményvezető. Az iskola részéről a kutatást felügyeli Halász-Völgyi Katalin iskolapszichológus.

A kutatás folyamán egy beszélgetésben vennél részt az osztályodban fennálló viszonyokkal kapcsolatban. A beszélgetések várható időtartama hozzávetőlegesen 10-15 perc. Az elhangzottakat diktafon segítségével szeretném rögzíteni.

A beszélgetés során elhangzottakat bizalmasan kezelem, ezekhez bármiféle külső hozzáférés lehetősége kizárt. A beszélgetések legépelésre kerülnek és kódszámokkal a személyes adatoktól elkülönítve fogom tárolni őket.

A tárolt adatokat kizárólag tudományos kutatási célokra és tudományos közlemények készítésére használom fel.

Ha bármilyen kérdésed lenne, akkor szívesen válaszolok rá. (Halász Tibor, htibosbarczi@gmail.com)

Budapest, 2014

Halász Tibor
gyógypedagógus hallgató
ELTE Bárczi Gusztáv
Gyógypedagógiai Kar

III. számú melléklet

TÁJÉKOZTATÁS A VIZSGÁLATBAN RÉSZTVEVŐK SZÜLŐJE/GONDVISELŐJE SZÁMÁRA

Tisztelt Asszonyom/ Uram!

Halász Tibor vagyok, az ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar hallgatója.

Készülő dolgozatomban a gimnáziumi diákok osztályközösségbeli helyzetével foglalkozom. A kutatást a Sztéhló Gábor Evangélikus Óvoda, Általános Iskola és Gimnázium intézményében végzem, a kutatást engedélyezte Dr. Kalina Katalin intézményvezető. Az iskola részéről a kutatást felügyeli Halász-Völgyi Katalin iskolapszichológus.

A vizsgálat folyamán az osztályfőnöki óra keretében egy szociometria kérdőív kitöltésére kerülne sor. A kérdőív kitöltése körülbelül 10-15 perc. A szociometria kérdőív az osztályközösség létrejöttével és rendeződésével foglalkozik.

A kérdőív kitöltésével szerzett adatokat kizárólag tudományos kutatási célokra és tudományos közlemények készítésére használom fel. A vizsgálati adatokat a résztvevők engedélye nélkül, harmadik személynek nem szolgáltatom ki.

A vizsgálatban való részvétel önkéntes, ha úgy érzi, hogy a gyermeke nem kíván részt venni benne, kérem hogy azt jelezze felém. Mégis kérem, segítse munkámat együttműködésével!

Amennyiben a vizsgálattal kapcsolatban bármilyen kérdése van, forduljon hozzám bizalommal (Halász Tibor, htiborbarczy@gmail.com, 06303840199), vagy keresse témavezetőmet (Dr. Csákvári Judit, csakvari.judit@barczy.elte.hu)

Budapest, 2014.

Megértő segítségét és fáradozását köszönöm!

Halász Tibor
gyógypedagógus hallgató
ELTE Bárczi Gusztáv
Gyógypedagógiai Kar

A tájékoztatót elolvastam, tartalmát megértettem:

Beleegyező nyilatkozatomat önként, befolyástól mentesen, annak tudatában tettem, hogy azt bármikor, szóban vagy írásban, jogomban áll indoklás nélkül visszavonni.

Budapest, 2014.....

.....
(a vizsgálati személy szülőjének / gondviselőjének sajátkezű aláírása)

IV. számú melléklet

TÁJÉKOZTATÁS A VIZSGÁLATBAN RÉSZTVEVŐK GONDVISELŐJE SZÁMÁRA

Tisztelt Asszonyom/ Uram!

Halász Tibor vagyok, az ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar hallgatója.

Készülő dolgozatomban a gimnáziumi diákok osztályközösségbeli helyzetével foglalkozom. A kutatást a Sztehlo Gábor Evangélikus Óvoda, Általános Iskola és Gimnázium intézményében végzem, a kutatást engedélyezte Dr. Kalina Katalin intézményvezető. Az iskola részéről a kutatást felügyeli Halász-Völgyi Katalin iskolapszichológus.

A vizsgálat folyamán beszélgetésre kerülne sor a gyermek osztályközösségbeli viszonyaival kapcsolatban. A beszélgetések várható időtartama egyenként hozzávetőlegesen 10-15 perc. Az elhangzottakat diktafon segítségével szeretném rögzíteni.

A beszélgetések legépelesre kerülnek, és kódszámokkal, a személyes adatoktól elkülönítve fogom tárolni őket. Az interjúkból származó adatokat bizalmasan kezelem, a személyes adatokhoz mindenféle külső hozzáférés lehetősége kizárt. A vizsgálat név nélkül zajlik, tehát az elhangzottak nem köthetők a kutatásban résztvevő személyekhez.

A tárolt adatokat kizárólag tudományos kutatási célokra és tudományos közlemények készítésére használom fel.

A vizsgálatban való részvétel önkéntes, ha úgy érzi, hogy gyermek nem kíván részt venni benne, kérem jelezze, illetve a gyermek a beszélgetést is bármikor megszakíthatja. Mégis kérem, segítse munkámat együttműködésével!

Amennyiben a vizsgálattal kapcsolatban bármilyen kérdése van, forduljon hozzám bizalommal (Halász Tibor, htiborbarczy@gmail.com, 06303840199), vagy keresse témavezetőmet (Dr. Csákvári Judit, csakvari.judit@barczy.elte.hu)

Budapest, 2014.

Megértő segítségét és fáradozását köszönöm!

Halász Tibor
gyógypedagógus hallgató
ELTE Bárczi Gusztáv
Gyógypedagógiai Kar

A tájékoztatót elolvastam, tartalmát megértettem:

Beleegyező nyilatkozatomat önként, befolyástól mentesen, annak tudatában tettem, hogy azt bármikor, szóban vagy írásban, jogomban áll indoklás nélkül visszavonni.

Budapest, 2014.....

.....
(a vizsgálati személy gondviselőjének sajátkezű aláírása)

V. számú melléklet

Szociometriai felmérés kérdőív

Név: _____

1. Ha kollégisták volnátok, kivel laknál szívesen egy szobában az osztálytársaid közül?

1.

2.

3.

2. Ki tudná szerinted legjobban megszervezni az osztálykirándulást?

1.

2.

3.

3. Az osztálytársaid közül kivel buliznál együtt szívesen?

1.

2.

3.

4. Ki a legműveltebb szerinted az osztálytársaid közül?

1.

2.

3.

5. Kihez fordulnál osztálytársaid közül, ha bajban lennél?

1.

2.

3.

6. Melyik osztálytársaddal barátkoznak legszívesebben a többiek, és miért?

1.

2.

3.

VI. számú melléklet

Interjú vezérfonál

- Mit gondolsz az osztályban elfoglalt helyzetedről?
- Hogyan érzed magad az osztályban?
- Szerinted mit gondolnak rólad az osztálytársaid?

Kiegészítő kérdések amennyiben a diák nem érti az eredeti kérdést:

- Van olyan/olyanok az osztályodban, akik jobban kedvelnek téged, mint a többiek?
 - Ha igen akkor szerinted miért?
 - Van olyan/olyanok az osztályodban, akik kevésbé kedvelnek téged, mint a többiek?
 - Ha igen akkor szerinted miért?
- Mi a véleményed neked az osztálytársaidról?

Kiegészítő kérdések amennyiben a diák nem érti az eredeti kérdést:

- Van olyan/olyanok az osztályodban, akit jobban kedvelsz, mint a többieket?
 - Ha igen akkor miért?
 - Van olyan/olyanok az osztályodban, akit kevésbé kedvelsz, mint a többieket?
 - Ha igen akkor miért?
- Ha visszagondolsz arra, amikor elsőként találkoztál az osztálytársaiddal, milyen érzéseid voltak velük kapcsolatban?
 - Azóta változtak ezek az érzések valamit?
 - Mit gondolsz mi a véleményük rólad a tanáraidnak?
 - Mi a véleményed neked a tanáraidról?
 - Az eddig érintett témákkal kapcsolatban, ha változtathatnál bármin, akkor mi lenne az?

VII. számú melléklet

1. számú vizsgálati osztály szociometriai felmérésének összesítő táblázata

1. számú vizsgálati osztály	KÖLCSÖNÖSSÉGI					GYAKORISÁGI			
	Hány főt választott deklarált kapcsolatok	Kölcsönös kapcsolat				Rak.	Funkció	Képesség	Népszerűség
v. sz.	x	1 x	2 x	3 x	össz	(1)(3) (5)	2	4	6
1	6	x	x	x	x	2	1	1	1
2	4	1	1	2	4	12	13	20	1
3	4	2	x	1	3	7	17	x	x
4	5	3	x	x	3	4	x	x	3
5	8	7	x	x	7	14	10	1	8
6	5	3	2	x	5	23	2	x	22
7	5	2	1	x	3	8	2	3	1
8	3	1	1	1	3	6	x	x	x
9	5	1	1	1	3	11	3	31	3
10	4	1	1	2	4	12	x	x	x
11	4	1	1	2	4	12	x	4	x
12	3	x	x	3	3	12	4	x	x
13	6	2	1	x	3	7	1	9	1
14	4	2	1	1	4	12	7	x	2
15	5	1	2	1	4	16	x	1	9
16	4	x	x	x	x	x	x	6	x
17	6	1	x	x	1	2	2	x	x
18	7	4	x	x	4	6	3	5	x
19	7	1	1	x	2	8	2	2	5
20	4	1	1	1	3	18	2	3	x
21	5	1	1	1	3	8	x	1	x
22	4	x	1	2	3	12	8	1	2
23	4	1	2	1	4	15	1	2	4
24	6	2	1	1	4	12	2	1	27
25	3	x	2	x	2	4	x	x	x
26	5	1	2	x	3	7	x	x	x
27	6	x	x	x	x	x	x	x	x
28	4	2	1	1	4	9	x	x	x
29	4	1	x	1	2	10	1	1	x
30	5	1	2	1	4	16	x	1	9
31	6	1	x	x	1	3	18	2	6
32	5	x	x	1	1	5	x	x	x
33	4	3	x	1	4	13	x	8	x
34	7	2	2	x	4	13	3	x	4
ÖSSZESEN	170				98	306	102	102	102

VIII. számú melléklet

2. számú vizsgálati osztály szociometriai felmérésének összesítő táblázata

2. számú vizsgálati osztály	KÖLCSÖNÖSSÉGI					GYAKORISÁGI			
	Hány főt választott deklarált kapcsolatok	Kölcsönös kapcsolat				Rak.	Funkció	Képesség	Népszerűség
v. sz.		1 x	2 x	3 x	Össz	(1)(3) (5)	2	4	6
1	7	1	x	x	1	2	x	x	x
2	7	1	x	x	1	2	x	1	x
3	7	2	2	x	4	14	3	5	6
4	3	x	x	x	x	0	x	x	1
5	6	x	x	x	x	1	x	16	2
6	5	2	x	1	3	8	2	2	x
7	4	x	1	2	3	8	x	x	1
8	5	x	2	1	3	8	1	8	x
9	4	x	1	2	3	20	3	x	8
10	5	2	x	1	3	11	1	1	1
11	6	x	1	x	1	3	4	1	x
12	5	1	3	x	4	16	2	x	7
13	4	x	1	1	2	11	1	3	4
14	3	x	1	2	3	14	1	x	12
15	4	1	1	2	4	15	x	1	4
16	6	2	1	x	3	8	x	4	1
17	4	1	x	x	1	3	x	x	x
18	4	1	2	x	3	6	2	1	x
19	4	1	1	1	3	6	2	x	2
20	5	x	1	1	2	12	2	2	2
21	3	1	x	1	2	8	1	2	1
22	5	1	1	1	3	12	16	11	1
23	5	x	1	x	1	5	x	4	x
24	4	1	x	2	3	13	22	1	4
25	5	1	x	2	3	14	2	2	7
26	5	4	x	x	4	18	16	2	10
27	6	1	x	x	1	7	3	1	10
28	4	x	2	x	2	6	x	16	x
ÖSSZESEN	135				66	251	84	84	84

IX. számú melléklet

3. számú vizsgálati osztály szociometriai felmérésének összesítő táblázata

3. számú vizsgálati osztály	KÖLCSÖNÖSSÉGI					GYAKORISÁGI			
	Hány főt választott deklarált kapcsolatok	Kölcsönös kapcsolat				Rak.	Funkció	Képesség	Népszerűség
v. sz.		1 x	2 x	3 x	Össz	(1)(3) (5)	2	4	6
1	5	2	x	1	3	5	7	17	3
2	5	1	x	1	2	9	x	x	x
3	6	4	1	1	6	18	2	x	12
4	4	1	3	x	4	12	2	x	1
5	4	2	1	1	4	13	1	2	x
6	5	x	x	x	x	x	2	4	x
7	4	1	x	2	3	8	3	x	x
8	6	x	x	x	x	x	x	1	x
9	6	5	x	1	6	15	2	1	3
10	5	x	x	1	1	5	1	1	x
11	4	1	2	1	4	12	6	6	5
12	4	x	x	1	1	3	5	x	1
13	5	1	1	x	2	4	11	23	4
14	5	4	x	1	5	19	x	x	12
15	6	3	1	1	5	14	2	x	1
16	6	x	x	1	1	3	1	x	x
17	4	x	1	1	2	5	1	x	x
18	5	x	1	1	2	6	x	x	x
19	4	2	2	x	4	9	2	x	x
20	7	2	x	1	3	11	7	x	6
21	6	2	1	1	4	10	x	1	4
22	5	2	2	x	4	8	2	x	15
23	3	1	x	2	3	8	x	x	x
24	4	2	1	x	3	6	x	2	2
25	5	3	1	x	4	13	14	23	4
26	6	3	x	x	3	5	6	2	10
27	6	4	x	1	5	12	2	x	x
28	8	6	x	x	6	19	5	x	2
ÖSSZESEN	143				90	252	84	84	84

X. számú melléklet

4. számú vizsgálati osztály szociometriai felmérésének összesítő táblázata

4. számú vizsgálati osztály	KÖLCSÖNÖSSÉGI					GYAKORISÁGI			
	Hány főt választott deklarált kapcsolatok	Kölcsönös kapcsolat				Rak.	Funkció	Képesség	Népszerűség
v. sz.		1 x	2 x	3 x	Össz	(1)(3) (5)	2	4	6
1	6	1	3	x	4	20	8	0	13
2	4	2	2	x	4	16	3	0	11
3	4	x	x	2	2	6	0	0	0
4	5	3	2	x	5	21	18	29	5
5	4	x	1	x	1	2	1	0	1
6	3	1	2	x	3	17	3	6	1
7	6	x	x	1	1	4	8	1	0
8	4	x	1	1	2	5	0	1	0
9	5	x	x	x	x	2	0	0	0
10	5	x	x	x	x	2	0	1	0
11	7	1	1	x	2	3	0	2	0
12	5	x	1	x	1	2	1	3	1
13	4	x	3	1	4	13	0	1	1
14	5	x	x	1	1	6	2	2	0
15	6	1	2	x	3	7	3	9	4
16	8	2	1	x	3	6	4	2	5
17	6	x	x	x	x	1	0	2	0
18	6	1	3	x	4	20	8	0	13
19	5	1	1	x	2	4	0	2	1
20	4	1	2	1	4	23	7	18	12
21	7	x	x	1	1	11	0	1	1
22	6	x	3	x	3	16	3	0	3
23	7	2	x	x	2	7	0	1	0
24	4	1	1	1	3	8	21	2	8
25	5	1	2	x	3	9	3	0	1
26	6	1	1	x	2	4	5	3	2
27	5	1	2	x	3	9	3	1	5
28	6	2	1	1	4	14	0	5	1
29	6	3	1	x	4	15	3	3	20
30	4	x	1	1	2	6	0	0	0
31	5	x	1	1	2	7	3	0	4
32	4	1	x	1	2	8	1	1	0
33	3	3	x	x	3	4	2	7	0
34	3	x	1	2	3	13	0	0	0
35	6	x	x	1	1	4	1	0	0
36	4	2	1	x	3	7	0	4	2
ÖSSZESEN	180				86	318	104	107	105

XI. számú melléklet

5. számú vizsgálati osztály szociometriai felmérésének összesítő táblázata

5. számú vizsgálat osztály	KÖLCSÖNÖSSÉGI					GYAKORISÁGI			
	Hány főt választott deklarált kapcsolatok	Kölcsönös kapcsolat				Rak.	Funkció	Képesség	Népszerűség
v. sz.		1 x	2 x	3 x	Össz	(1)(3) (5)	2	4	6
1	4	1	2	1	4	13	0	0	1
2	8	x	x	x	x	8	3	0	0
3	3	1	x	2	3	13	0	0	4
4	7	2	x	1	3	9	0	0	2
5	4	x	1	x	1	3	3	8	1
6	3	x	x	3	3	21	7	0	14
7	7	4	2	x	6	25	10	0	12
8	5	2	1	x	3	7	3	13	2
9	6	1	1	x	2	3	4	0	0
10	7	2	x	x	2	2	0	4	0
11	5	2	1	1	4	10	0	0	2
12	6	2	1	x	3	5	1	14	0
13	5	2	1	x	3	8	7	20	4
14	3	x	1	2	3	10	4	0	2
15	5	x	x	1	1	3	0	0	0
16	3	x	x	1	1	3	0	1	1
17	3	1	x	2	3	9	2	0	0
18	4	x	x	1	1	3	0	1	0
19	4	x	x	1	1	3	0	2	0
20	5	x	x	1	1	8	11	1	9
21	3	x	2	1	3	22	4	2	4
22	3	x	1	2	3	8	6	0	8
Összesen	103				54	196	65	65	65

XII. számú melléklet

A tanulókkal készült interjúkban használt kifejezések:

Vizsgálati személy	Saját magáról alkotott vélemény		Közösségről alkotott vélemény	
	Pozitív	Negatív	Pozitív	Negatív
1. számú vizsgálati osztály				
5. számú vizsgálati tanuló SNI Szociogramm: 1-es tanuló.	- átlagos kinézetű - jó ember - jól érzem magam - szorgalmas	- szűkszavú - mindig csendben vagyok - néha elengedem magam - Többet tanulnék= saját meglátása szerint keveset tanul - Jobb jegyeket szereznék= saját meglátása szerint rosszabbak a jegyei mint elvárná	- mindenképp jó - nagyon jó osztály - jó emberek - Normálisak - Nagyon jó osztály - tényleg nagyon rendesek - <i>Nincsen olyan, akit kevésbé kedvel.</i> - <i>Az osztálytársain nem változtatna.</i>	
11. számú vizsgálati tanuló Nem SNI Szociogramm: 30-as tanuló.		- kívülálló - nem annyira közösségi ember - <i>Csak az osztályközösség tudja mit gondol róla.</i>	- összetartó - szeretem őket - nagyon jó - összetartó - valakit jobban kedvelek - egész jó - pozitív élményeim voltak	- valakit nem annyira kedvelek
12. számú vizsgálati tanuló Nem SNI Szociogramm: 27-es tanuló.	- Jó szerepet töltök be az osztályban - kijövök mindenkivel - könnyen beilleszkedem - mindenkivel jól kijövök - jobban kijövök a fiúkkal, mint a lányokkal - aranyos vagyok - jó szívű - nem vagyok irigy - önzetlen - nem vagyok irigy	- beszélék órán - Csináltam olyat ami miatt nem szeretnek - <i>Tanárokkal rossz viszony.</i>	- olyanokkal vagyok akik szeretnek - legjobb - segítünk egymásnak - kitartunk egymás mellett - jó fejek - nagyon szeretem őket - nagyon szeretem őket - mindegyikőjüket szeretem - <i>Nem beszél ki senki senkit.</i>	- Van aki idegesítőbb - Van aki így fölidegesít
13. számú vizsgálati tanuló Nem SNI Szociogramm: 16-os tanuló.		- szürke egér vagyok - nem tartozom úgymond sehova se - átlagos jókislány - <i>(Szövegkörnyezetből, negatív kontextus)</i> - nem vagyok kedvenc - uncsi - rám nem annyira kíváncsi - én nem tartozom sehova - átlagos gyerek - totál átlagos - én egy vagyok a sok közül	- kedves - jó osztály - rendes emberek - nem szarnak le - nagyon kedvesnek	- van egy fő szarkavaró - lehetne jobb is - tudnak idegesítőek - Lehetnének kedvesebbek - Lehetnének nyitottabbak
2. számú vizsgálati osztály				
9. számú vizsgálati tanuló Nem SNI Szociogramm: 5-ös tanuló	- Jó tanuló - kitűnő vagyok - sosem nyaliztam - kedves voltam - megerősödtem - nagyon sokat erősödtem - sose beszélék ki senkit - túl jó vagyok - önfeláldozást csinállok	- furán mosolygok - állandóan eszek		- nagyon nagy a klikkesedés - nagyon megy a klikkesedés - ilyen gyilkol a másikat - Utáltak - bármit csináltam én nekik nem voltam jó - ki akartak csinálni - nem jól tanulnak - mindenki öl

	- mindig ilyen vidám - nagyon vidám természetű vagyok - állandóan mosolygok - lökött vagyok - imádok röhögni - szeretek enni - nagyon-nagyon szeretek enni - általában kedvelnek engem - pozitív vagyok - mosolygok - jól tanulok - semmi rosszat nem teszek			- mindenkit - itt nagyon nem érzem jól magam - ez az osztály katasztrofális - utálnak - mindenki, mindenkire ordít - nem vagyok az osztály kedvence - mindenki utál mindenkit - féltékenyek - pusmogznak, áskálódnak - féltékenység van - semmi nem jó nekik - mindenki utálja ezt az osztályt - Borzalmasak
10. számú vizsgálati tanuló Nem SNI Szociogramm: 4-es tanuló	- csendes vagyok - nem röhögök	- Nem beszélek egyáltalán - hátul ülök egyedül - Gondoltam, hogy nem lesz túl sok ember aki barátkozna velem - semmilyen izgi dolog nem történt velem		- a lányok így kibeszélik egymást
5-ös számú vizsgálati osztály				
2. számú vizsgálati tanuló SNI Szociogramm: 2-es tanuló	- mindenkivel elbeszélgetek - eléggé kis határozott egyéniség vagyok - nincs senkivel bajom	- kicsit megingott a személyiségem	- elvannak velem - szeretem az osztályomat - jó osztályközösség - mint egy nagy család lenne az osztály - jó ez az osztály - olyan osztály ahol mindenki elfogad mindenkit	
4-es számú vizsgálati osztály				
4. számú vizsgálati tanuló SNI- nem magányos helyzetű Szociogramm: 12-es tanuló	- Jól érzem magamat - sikerült beilleszkednem - szorgalmas - visszahúzódó	- sem ide, sem oda nem tartozom - se nem rossz, se nem jó gyerek - kicsit halk vagyok - csendben vagyok	- Kedvesen, nyitottan viszonyultak felém - befogadtak	
14. számú vizsgálati tanuló Nem SNI Szociogramm: 9-es tanuló	- vicces vagyok	- újnak érzem magamat - Elég csendes vagyok - rosszak vagyunk <i>(Megj: Az egész osztályra érti, magát is beleszámítva)</i>	- szeretem őket - szeretek velük lenni	
15. számú vizsgálati tanuló Nem SNI Szociogramm: 10-es tanuló	- Jóban vagyok mindenkivel	- sokat hiányoztam <i>(Betegség miatt)</i>	- általában kedvesek - jófejek	
16. számú vizsgálati tanuló Nem SNI Szociogramm:	- jól elvagyok az osztályban - jól elszórakozok itt	- túl csendes vagyok	- rendesek - jól befogadtak	

17-es tanuló				
3. számú vizsgálati osztály				
6.számú vizsgálati tanuló SNI Szociogramm: 21-es tanuló	- hangadó vagyok - nem siránkozom - jól érzem magam - pozitívabb ember vagyok - nem vagyok olyan veszekedős - nem vagyok ez a szájalós típus - megvédek magam - próbálok mindenkihez pozitívan állni	- csendes vagyok	- elfogadtak - nem sajnálkozva néznek rám - nagyon szimpatikusak - nagyon segítőkészek - megszoktam őket - pozitív - megvédenek - Segítenek - kedvelem őket - komolyabb összetűzés az nincs	
7. számú vizsgálati tanuló Nem SNI Szociogramm: 6-os tanuló		- sokan gyűlölnék - ami a szívemen az a számon		- egy részük normális - Semmi bajom nincsen velük úgy nagy részben - Az osztályközösség (<i>Szűnet</i>) így jó ahogy van
8. számú vizsgálati tanuló Nem SNI Szociogramm: 8-as tanuló	- nem szoktam úgy hangos lenni - jó tanuló vagyok - nem szoktam órán beszólni - a tanárok kedvelnek - jó fej vagyok - lehet velem beszélgetni - szorgalmas vagyok - jó tanuló vagyok	- egyedül szeretek lenni - külön szeretek lenni - túl magamba zárkózom néha - jó tanuló vagyok utálnak - nem annyira illek be - többet kéne tanulnom	- mindenkivel jóban vagyok - Mindenkivel jóban vagyok igazán - ők a ööö legnormálisabbak itt az iskolában - nem ilyen nagyképűek	- Olyan aki intelligensebb lenne nálam olyan nincsen - Néha úgy idegesítenek

XIII. melléklet

Interjúk

2. számú vizsgálati személy
SNI. Magányos helyzet. Lány.
Interjú időpontja: 2014.04.28.

Mit gondolsz az osztályban elfoglalt helyzetedről?

Vsz: Hát, ugyebár nekem az osztályban, igazából így, van egy kis közösség, akivel jóba vagyok, de így beszélő viszonyba, szerintem úgy mindenkivel elbeszélgetek. Meg így igazából van egy két lány, akivel így jobban összetartunk, mert, miért ne? Meg így egy kicsit jobban összefügg a helyzetünk vagy nem tudom. Szóval így családi háttér, meg ilyenekben kicsit jobban összetalálkoztunk. Mert hát mindannyiunk mögött ugye egy erős családi háttér áll, és ez által nagyon össze tudunk kovácsolódni. És ugye ez a felmérés is megmutatta, hogy főleg velük vagyunk jóban. Tehát így van egy ilyen 4-5 fős csapat. Meg aki belekerül, az igazából... van egy-két lány, akinek nagyon kis labilis háttere van. Akinek válás előtt állnak a szülei, meg ilyenek. De őket meg ugye megtámogatjuk, biztatjuk őket. Tehát így szeretjük az... tehát, nem tudom, szerintem ez így egész jó helyen vagyok az osztályban, vagy nem tudom... Igazából ezen még sohasem gondolkodtam.

Hogyan érzed magad ebben az osztályban?

Vsz: Hát, szerintem úgy... nem tudom azt mondani, hogy az egész osztállyal jóban vagyok, mert ez ilyen szinten nem igaz, de... úgy egy kisebb közösségével, mondom, jóba vagyok. Tehát így szerintem egy olyan... nem tudom százalékban megfogalmazni, hogy hány százalékos arányba, de egy olyan 30-35-40%-os arányban biztos jóban vagyok az osztályból gyerekekkel. Tehát így, a többiek meg azok, akikkel nincsen bajom. Tehát így nekik sincs velem...

Szerinted mit gondolnak rólad az osztálytársaid?

Vsz: Hát... (Nevet) én, ugye, mikor az iskolába megérkeztem, akkor egy eléggé kis határozott... ugye én lovagolok, tehát én ebben a világból jöttem onnan ide ebbe a gimnáziumba és egy eléggé kis határozott egyéniséggé. És engem úgy ismertek meg, és így év közben voltak megingások, mert voltak családi gondok, meg minden... és ez által egy kicsit megingott a személyiségem. Akkor ez kicsit furcsán vették az osztálytársaim, de amúgy szerintem úgy elfogadnak, meg úgy elvannak velem... és szólnak, ha baj van.

Mi a véleményed neked az osztálytársaidról?

Vsz: Óhh, én szeretem az osztályomat! Ilyen jó osztályközösségem még nem volt, mert ugye általános iskolában kaptam meg ezt az SNI-s papírt és akkor ugye nem fogadták el... és volt egy-két lány akikkel így talán beszélő viszonyban maradtam, de ugye ott nagyon kiközösítettek emiatt a dolog miatt... és tavaly átkerültem egy másik osztályba, ide a kis Sztehlo-ba és az is... az se... ők se fogadtak be. Viszont itt, amikor ide bekerültem, akkor igazából olyan volt mint egy nagy család lenne az osztály. Itt igazából... jó ez az osztály. Szeretem.

Van-e esetleg olyan az osztályodban, akit mondjuk, kevésbé kedvelsz?

Vsz: Hát igazából így első ránézésre így a gyerekekre talán volt. De ő is csak azért mert nagyon kirívóan öltözködött és nagyon idegesítő volt. De aztán mikor közelebből megismertünk, akkor láttuk igazából, hogy csak egy kemény külső, de belülről egy marha törekeny lány. Semmit nem jelent, hogy ő így öltözködik, meg így viselkedik. Ezzel csak burkolni próbálja a saját érzéseit, meg ilyeneket. Úgyhogy így igazából nincs senkivel bajom...

Ha visszagondolsz arra, amikor először találkoztál az osztállyal, mikor először bekerültél, akkor milyen érzéseid voltak?

Vsz: Hát nekem ez az osztály első ránézésre szimpatikus volt. Egy-két lány volt, aki nagyon furának tűnt, hogy pont ők ebben az osztályközösségben. Mert ugyebár a mi osztályunk egy olyan osztály ahol mindenki elfogad mindenkit. Elfogadjuk egymást. Viszont ők nagyon lenézően néztek ránk. Úgy nézett ki, mintha ezt csinálnának. De aztán megtalálták a helyüket ők is, mert hát így jobb volt, meg nekik is jobb így, hogy megtalálták a helyüket, mert így azért kicsit jobban sikerült beilleszkedniük, meg nekünk is hozzájuk.

Azóta változtak-e ezek az érzések?

Vsz: Változtak, persze. Megismertük a lányokat, és rájöttünk, hogy csak keménykednek így kívülről. De amúgy marhára nem azok, amiknek mutatják magukat. Belülről meg olyanok, mint egy... nem tudom, 5-6 éves gyerek. Nagyon kis közlékenyek, meg jó fejek. Csak kívülről meg nagyon keménynek akarnak tűnni. Van ez így!

Mit gondolsz, mi a véleményük rólad a tanáraidnak?

Vsz: A tanárim nem hiszem, hogy engem annyira szeretnek... (Nevet) Mert ugye év elején még nem is tudtat erről az SNI-s papírról, és nagyon sokat olvastattak hangosan. Akkor meg kértek írásban. Nagyon letörték az önbizalmamat. És miután már mindenkinek mondtam, hogy nem szeretnék hangosan olvasni, mert van is ilyen papírom: „és tényleg, neked van ilyen papírod?” És egy hónap múlva ugyanúgy olvastattak. Tehát így nem nagyon vették ezt figyelembe.

De szerencsére végül bejött apu beszélni. Mondta, hogy kéne értelmezni a dolgokat, és akkor elfogadtak ők is. Kicsit átértékeltek a dolgokat. De így még mindig van egy-két tanár, aki ezt így nem nagyon fogadja el. De hát mindig lesznek ilyenek... beletörődtem már.

És mi a te véleményed a tanáraidról?

Vsz: Én bírom a tanárimat akármennyire is... Van ugye a földrajztanárunk, akit kifejezetten szeretünk, mert annyira egy közlékeny ember, és veszi az embernek a poénos dolgait. Mert nem az van, hogy ha az órán megszólalsz, akkor „menjél ki a táblához, azt nem tudom...” Persze kell a szigorúság, és ő se egy gyengekező ember, de azért fogja az embereket. Szereti, de fogja őket. Viszont ez az a tanár, aki elér bármit a gyerekek kapcsán, mert nála az osztályban nem buktunk. Viszont van a fizika/kémia tanárunk akinél nyolcan-kilencen buktak az osztályból. Tehát így nagyon sok volt a bukási arány. Nem feleltetett szóban, tehát én is buktam fizikából is meg kémiából is, úgy hogy egyszer feleltetett szóban, akkor 5-öst kaptam! De ez már második félévben volt. Tehát ez egy kicsit így kontraszt a kettő között. Írásban nem tudom ugye leírni, amit le kéne, mert nem tudok olyan gyorsan írni, de ha meg gyorsan írok, akkor meg nem tudják elolvasni! Két ilyen dolog... kontraszt a kettő között, de ilyen kis eltérések mindig is lesznek úgyhogy... majd megbarátkozunk a helyzettel.

Az eddig érintett témákkal kapcsolatban, ha van, amin változtathatnál, akkor változtatnál valamin?

Vsz: Szerintem én nem! Szerintem az egész témával kapcsolatban úgy érzem, amit én tudtam azt beleraktam, amennyit meg nem azt meg nem tudtam belerakni. Ennél többet amennyit én tettem ezért a közösségért, annál többet én nem tudnék tenni.

És olyan, ha máson változtathatnál?

Vsz: Hát, van egy-két lány, akin így lehetne változtatni, de azért nem szeretnék az embereknek az életében így... személyiségébe így belenyúlni, mert akkor már nem ugyanaz az ember lenne! Tehát így én azon a véleményen vagyok, hogy ezt... ezt lovaglásnál tapasztaltam meg, hogy ha egy lónak az életébe beleszólsz, és még kicsikó korában, úgymond, beállítod a munkába és elveszed tőle a gyerekkorát, akkor nem tapasztalja meg a saját bőrén azt, hogy. És az emberrel is ugyanazt érzem, hogy van most ugye az osztályban pár lány, aki így nagyon kis szétszűllött, meg izé... viszont ha nem tapasztalják meg a saját bőrükön, hogy ők hülyeséget csinálnak, és nem nagyon szeretnék, hogy ezt csinálják, akkor nem fogja megtanulni, hogy azt neki nem kéne. Persze, szólunk nekik, meg figyelmeztetjük

őket a veszélyhelyzetekre meg ilyenek, de ugye ezt mindenki tapasztalja meg magán, hogy ha van ennyire konok, hogy belemegy ilyenekbe.

4. számú vizsgálati személy SNI. Nem magányos helyzet. Fiú.

Mit gondolsz az osztályodban elfoglalt helyzetedről?

Vsz: Szerintem én az osztály ranglétrán középen állok. Felettem vannak ezek a gyerekek, akik barátkoznak, meg minden órán beszélnek. Az egész iskolában ismerjük őket. És alattam vannak azok, akik így kigúnyolnak. (Csönd) Én úgy érzem, hogy én a harmadik csoportba tartozok, akik sem ide, sem oda nem tartoznak. (Hosszú csönd)

Hogyan érzed magad az osztályodban?

Vsz: Jól érzem magamat. Úgy érzem, sikerült beilleszkednem... Szoktam beszélgetni másokkal, meg is hallgatnak. Úgy érzem a közösség része lettem...

Szerinted mit gondolnak rólad az osztálytársaid?

Vsz: Szerintem azt gondolják, hogy egy kicsit halk vagyok, de... szorgalmas meg hogy... visszahúzódo.

És neked mi a véleményed az osztálytársaidról?

Vsz: Szerintem... tehát úgy... rengeteg különböző osztálytársaim vannak. Vannak, akik hangoskodnak az órán, meg akik felidegesítik a tanárt. Meg vannak a halkak, akik dolgoznak. Szerintem az osztály az olyan, hogy némelyik a koránál nagyon rossz, némelyik a koránál nagyon jó. Csندbe vannak meg tanulnak. (Hosszú csönd)

Vannak olyanok az osztályodban, akiket jobban kedvelsz, mint a többieket?

Vsz: Igen... például a P. . Őt kedvelem. Igaz, hogy kicsit... rosszul indult a kapcsolatunk. Elvette a... ballagás... nem ballagási, a golya bái ajándékot, de utána kibékültünk, és jóba lettünk. Még van a B. , vele is jóba vagyok. Tőle szoktam mindig elkérni a leckét, meg padtársak vagyunk. (Csönd)

És van-e olyan aki esetleg kevésbé kedvelsz az osztályból?

Vsz: Nincsen.

Ha visszagondolsz arra, amikor először találkoztál ezzel az osztállyal, tehát mikor először idejöttél és beléptél az osztályba, akkor milyen érzéseid voltak velük kapcsolatban.

Vsz: (Csönd) Nagyon furá volt. Ugye én is csak egy új ember voltam a régi megszokott osztállyal ellentétben. Kedvesen, nyitottan viszonyultak felém, és befogadtak. (csönd)

Azóta változtak ezek az érzések?

Vsz: Igen. Megszoktam az új arcokat, felismerem már.

Mit gondolsz, mi a véleményük a tanáraidnak rólad?

Vsz: Én... csendben vagyok az órán, tehát nem vagyok benne ebben a beszélgetős körben. És az átlagom 3-as volt a félévkor. Így se nem rossz, se nem jó gyerek. (Csönd)

És mi a véleményed neked a te tanáraidról?

Vsz: Jó, akkor a tanárim egy kicsit szigorúak, de... szerintem, meg az anyukám szerint az jó. Mert akkor fel leszek készítve az érettségire, meg, ha így kőkeményen veszik a tanulást, akkor jobban fog sikerülni az érettségi. Legjobb százalékkal fognak felvenni valahova.

Van-e olyan tanár, akit kevésbé kedvelsz, mint a többit?

Vsz: Nincsen.

És akit jobban kedvelsz, mint a többi tanárodát?

Vsz: (Csönd) Talán az angol, meg a némettanáromat. A nyelvek fele szeretnék tovább tanulni. Az eddigi érintetteken, amiről beszélgettünk témák, ha valamin változtathatnál, bármin, akkor lenne olyan?

Vsz: Nincs!

5. számú vizsgálati személy
SNI. Magányos helyzet. Fiú.
Interjú időpontja: 2014. 04.29.

Mit gondolsz az osztályodban elfoglalt helyzetedről?

Vsz: Hát szerintem ez így van rendjén, mivel én már nem kilencedik óta járok ide.

Hogy vagy így az osztály többi tagjával, vagy hogy vagy jelen így az osztályban?

Vsz: Jó, mindenképp jó.

Arról mesélnél nekem egy kicsit, hogy hogyhogy nem így kilencedik óta jársz ide?

Vsz: Hát először egy... Elsőbe más iskolába kezdtem és onnan jöttem át ide. Volt, elég rossz volt ott, amiről most nem nagyon szeretnék beszélni.

Annyi csak még ezzel kapcsolatban, hogy itt jobb lett a helyzet?

Vsz: Sokkal. Hát egy megváltás volt.

Hogyan érzed magad az osztályodban?

Vsz: Jól, nagyon jól!

Szerinted mit gondolnak rólad sz osztálytársaid?

Vsz: Külsőleg vagy..?

Külsőleg is, belsőleg is, tehát, hogy úgy mi a véleményük rólad?

Vsz: Külsőleg, átlagos kinézetű. Belsőleg, hát jó ember, szűkszavú. Ezeket szerintem. Ezek, amik nagyjából eszembe jutnak.

Van e olyan az osztályodban aki, aki mondjuk jobban kedvel téged, mint a többiek szerinted?

Vsz: (csönd) Szerintem.. nincs..

És van e olyan az osztályodban aki kevésbé kedvel téged, mint a többiek?

Vsz: Nincs.

Mi a véleményed neked, az osztálytársaidról?

Vsz: Ez egy nagyon jó osztály, nagyon összetartunk. Tényleg jó emberek járnak ide. Normálisak, így a gondolkodásuk is..

Vannak e olyanok az osztályodban, akiket mondjuk jobban kedvelsz mint a többieket?

Vsz: Vannak.

Aha, arról tudnál egy kicsit beszélni, hogy miért?

Vsz: Azért, mert szimpatikusabb, rokonszenvesebb egyszerűen és jobban tudok beszélgetni velük.

És vannak e olyanok akiket kevésbé kedvelsz, mint a többieket?

Vsz: Olyan nincs.

Ha visszagondolsz arra, amikor te így elsőként beléptél ebbe az osztályba, akkor milyen érzéseid voltak? Mit vártál?

Vsz: Nagyjából ezt. Az osztályfőnököm mesélt, hogy milyen osztály ez. Nagyon jó osztály, tényleg nagyon rendesek. És nem ért hála Istennek meglepetés.

Azóta változtak valamit ezek az érzések?

Vsz: Voltak persze. Völgyeink is hullámhegyeink is, de alapvetően jól érzem magam.

Mit gondolsz, mi a véleményük rólad a tanároknak?

Vsz: Tanároknak?

Mit gondolhatnak rólad?

Vsz: Hát egy.. szorgalmas diák. Figyel az órákon, igyekszik, mindig csendben van. Habár néha elengedi magát, de azt csak péntekenként, mikor fáradt már.

És mi a véleményed neked, a tanáraidról?

Vsz: Jó tanárain vannak, jól tanítanak.

Van olyan, akit jobban kedvelsz, vagy akit kevésbé?

Vsz: Osztályfőnökömet természetesen jobban kedvelem emberileg is. Hát tanári szempontból így ugyanúgy mint osztályfőnökömet jobban kedvelem.

Es van e, akit úgy gondolod annyira nem szereted?

Vsz: Hát a matematika.

A tanár miatt, vagy a tantárgy miatt?

Vsz: Tanár miatt. Bár igazából fel vagyok mentve matekból, szóval nem lényeges, csak a stílusa.. Nem szeretem.

Hogyha valamin változtathatnál, akkor mi lenne az? Bármí.

Vsz: Nehéz kérdés..

Nyugodtan gondold végig!

Vsz: Talán egy jobb matektanár.

Magadon változtatnál e valamit?

Vsz: Többet beszélnék. Jobban tanulnák, jobb jegyeket szereznék. Ezekbe, ezekbe a kettőbe.

Osztálytársban?

Vsz: Azokon nem.

6. számú vizsgálati személy
SNI. Nem magányos helyzet. Lány.
Interjú időpontja: 2014. 04. 29.

Mit gondolsz az osztályban elfoglalt helyzetedről?

Vsz: Én nem érzem magam olyan tipikusan falkavezér típusnak úgymond így a lányok között, de ettől függetlenül azért én is hát ilyen kisebb téren, kisebb dolgokban hangadó vagyok. Tehát ugye meghallgatják a véleményemet meg elfogadnak és ez nekem nagyon sokat jelent. Mert igazából nem csak itt, már máshol is így elfogadtak, tehát mivel nem látszik a betegségem ezáltal így szerintem ez dob a helyzeten, hogy hogy állak hozzám. Mert nem sajnálkozva néznek rám, hanem egyből megértik hogy.. Hát nem is egyből de kérdeznak és akkor elmondom, hogy mi a bajom. Meg szerintem fontos az is nekik, hogy beszélek róla. Tehát nincs az, hogy én elmondom hogy hülyén viselem és akkor siránkozok hogy jaj ez meg az. Tehát azt látom hogy amit én adok nekik azt ők adják nekem is úgymond vissza, tehát ha én jól állok a dolgokhoz meg ha megmondom ezt így hogy kell akkor ők is. Tehát hogy igazából én ugye nem tudom így őket ilyen téren.

Hogy érzed magad az osztályodban?

Vsz: Én jól érzem magam. Nekem nagyon szimpatikusak, nagyon segítőkészek a fiúk is, viszik a táskámat mert ugye nem bírom el, nagyon nehéz. A lányok is mindig megyek velük. Belekarolok valakibe és akkor megyek, tehát így ez nekem nagyon sokat jelent. Én más iskolába jártam és már eleve ide szerettem volna jönni. Úgy volt hogy az általános tagozatra esetleg, vagy ide. Még egy másik iskolát akartam de az nem áll annyira közel hozzám, inkább humán beállítottságú vagyok és ide jelentkeztem és hát úgy volt hogy akkor nem is ide kerülök mert úgy volt hogy nem vesznek föl mert nem kerültem be a ranglistába de aztán ide jöttem és három barátnőm is jött velem. Ez is nekem sokat jelentett. Ez is dobott a helyzeten hogy akkor mégis lesznek ismerős arcok és év eleje óta ide járok.

Te szerinted mit gondolnak rólad az osztálytársaid?

Vsz: Hát valaki szerint szerintem csendes vagyok, van akivel nagyon nem beszélek csak ilyen köszönőviszony meg hogy vagy párszor. De aki eddig ismer az azt mondta hogy például engem sokan bírnak elfogadni így mint valamilyen egészséges gyereket akinek más például a mentalitása vagy más az életfelfogása vagy akármi. Tehát így hüledeztek mert azt hitték hogy na akkor most beteg vagyok és biztos hogy depressziós hajlamaim vannak de aztán szerintem kellemes csalódtak. Hát lehet hogy valaki nem szeret annyira de hát vannak ilyen emberek

Vannak-e olyanok az osztályban akik jobban kedvelnek téged, mint a többiek?

Vsz: Hm.. Vannak, sok mély barátságok is kialakultak, idén kezdtük a gimit de azért én igyekeztem megtartani a régieket is. Tehát hogy nem csak egy emberrel foglalkozni, hanem több fele. Biztos egy új dolog nekik ez, tehát mivel ez ritka betegség ezért is alakult ott ez ki bennük hogy csomó kérdés, de nem csak ilyen most te beteg vagy. Ez tök érdekes amikor foglalkozunk vele mert próbálja bennem nem a beteget látni, hanem az embert. Aki így próbálja felfogni az életét pozitívabban, mert ő nem tudom nekem ez ugye fontos volt hogy így jól lássam így a dolgokat. Aztán szerintem ezért igazából vagy így látják rajtam, hogy azért pozitívabb ember vagyok, persze vannak mélypontok de azért igyekszek.

És vannak-e olyanok az osztályban akik kevésbé kedvelnek téged?

Vsz: Hát szerintem vannak. Vagy hát van.. így sokan mondják hogy jaj engem csak szeretni lehet így meg úgy. Hát eleve nem vagyok olyan veszekedős típus. Tehát ilyen nem az hogy meghúszom magam, mindent benyelek amit mondanak csak nem vagyok ez a szájalós típus. De azért megvédem magam, ha kell, aztán lehet valakinek nem tetszik. De szerintem nem csinállok olyan egetverően nagy dolgot ami miatt utálni kéne vagy nemtudom. Tehát igazából ilyen apró félreértések voltak és akkor valakinek ez nem tetszett, egy embernek de így. És akkor most közösiük ki a másikat, persze.

Mi a véleményed neked az osztálytársaidról?

Vsz: Én nekem szinte csak pozitív de tényleg nagyon, nekem mondom mindig szoktak sokat segíteni de tényleg ez nekem jó ha úgy megyek be az osztályba, hogy így olyan jól esik hiányoznak is, meg annyira megszoktam őket hogy így ott vannak mellettem meg mindig bevonnak a dolgokba. Tehát nincs az hogy most egyedül maradj ki, volt hogy én mondtam hogy hát valamiben nem tudok esetleg részt venni, akkor nem, találunk neked is valamit, valahogy. Tehát viszik a táskám és akkor te is jössz nyugodtan tesi órára, azért mert nem tesizel te is az osztály része vagy. Meg így megvédenek, tehát ez így jól esik.

Van-e olyan ember az osztályodban akit jobban kedvelsz, mint a többieket?

Vsz: Több ember van akire így, akivel nem beszélek olyan hű de sokat és nem szoros a barátság, de tudom hogy ha odamegyek hozzá és azt mondom hogy segíts légy szíves vagy én bajban vagyok, nem valami nagy dolog, baj, csak hogy segítsenek, biztos, hogy számíthatok rájuk. Segítenek Hogy most az állapotomra való tekintettel segítenek vagy eleve törődnek velem és hát eleve is kedvelem őket. Tehát ahogy a másikkal viszonyulnak, azért ez is plusz pont, hogy másoknak hogy segítenek.

Van olyan az osztályodban, akit kevésbé kedvelsz?

Vsz: Hát van. Aki, róla nem csak negatívot tudok mondani, mert ha például nekem tetszik valakiben valami, akkor a pozitívát is el tudom. Rosszat mondani könnyű. És akkor, hát akkor vele nem próbálok foglalkozni. És akkor csúnyán mondván csendben utáljuk egymást. Nem utáljuk, mert ezt nem mondanám, csak akkor igazából jó, hagyjuk békén egymást, az a biztos, de olyan komoly konfliktusom nincs, hogy most akkor innentől kezdve nem beszélek vele.

Volt egy dolgozat amit próbáltam, azt hitte hogy én majd és hiába mondtam, hogy de nem, ő nem hitte el, aztán most azóta így akármit csinál az így nem olyan jó aztán van hogy nem, rendes velem. Hát így, ilyen hullámvölgyek. De olyan komolyabb összetűzés az nincs.

Ha visszagondolsz arra, amikor így először találkoztál ezzel az osztállyal, akkor milyen érzéseid voltak ezzel kapcsolatban?

Vsz: Eleve úgy álltam a dolgokhoz, hogy hát akkor úgy gondoltam az egészet, hogy nekem biztos oda ki kell állnom, és el kell mondanom, hogy akkor nekem hogy vannak a problémáim aztán végülis nem, hanem így igazából egyenként, jó nem szó szerint egyenként, de úgy odaszállingóztak hogy mi hogy merre. Aztán akivel persze úgy a, egymás mellé sodort az élet úgymond, például az egyik lány, aki nem tesizik, vele nagyon sokat voltam ő lett az egyik legjobb barátnőm tehát vele sokat beszélgettem. Akivel meg nem, azzal is beszélek, csak nem olyan sokat, úgyhogy így próbáltam mindenkihez pozitívan állni, tehát így nem az hogy mit hallottam róla, hú most ő milyen, de hát volt olyan, akit már így nem szerettem volna már

annyira bele mert közbe már előtte ismertem és megbántott meg ilyenek. De ezeket próbáltam félrelökni, tehát én őt se bántom, meg semmi ilyesmi csak akkor éppen nem beszélek vele annyit, sőt, semennyit.

Mi a véleményük rólad a tanáraidnak?

Vsz: Valaki látom, hogy ilyen, ne te inkább maradj itt, ülj le, másik, de nagyrészt olyanok, hogy persze az is elférek tudom, csak azért mert féltenek de én nekem szimpatikusak ők is. Hát van, aki kicsit sok, valaki viccesen, van aki komolyan de amúgy nagyon rendesek velem tehát segítőkészek úgyhogy nekem ez , nem tudok olyan sokat írni. S például ez magyarból meg töriből van, hogy akkor megengedik ugye. Persze van elől papír is, hogy akkor befejezem most akkor a következő órán a dolgozatot, vagy olyan nem volt, hogy szóban lefeleljek, de olyat is lehetne.

És mi a véleményed neked a tanáraidról?

Vsz: Pozitív. Van akit így nem szívlelek.. Egy kicsit mondom sok, hogy így nem kéne olyanokat mondania, amit mond. De nem csak rám, mármint személy szerint nem bántás, csak a tanulásról is így megjegyzéseket szerintem nem kéne. De amúgy ott is pozitívat tudok mondani. Aki mondja viccesen és akkor nevetünk rajta egy sort, poénkodunk, de nagyon komolyan problémák, azok nincsenek.

Az eddig érintett témákkal, tehát tanárok, osztályok, kedvelem, nem kedvelem, ha változtathatnál bármin, akkor mi lenne az?

Vsz: Hát az osztályok közösségén biztosan nem, mármint itt én maradnék, én nem tudnék tőlük már megválni. Hát a gyerekeken hát én nem tudom hogy ha valakivel ha komolyabb lenne az összetűzés azzal az xy személlyel akkor lehet hogy, hogy ezt így nem kéne. De ő velem komolyabb, ezért így nem gondolom hogy most nekünk egymás nyakába kéne borulni. Hát a tanárokon? Van olyan tanár, akin változtatnék. Akit így nem szeretném, ha lenne így itt velünk, de amúgy nem tudom, így nem változtatnék, nekem ez így jó hogy itt vannak velem.

A tanárnak a viselkedésével van inkább problémád, vagy a tantárggyal, amit tanít?

Vsz: Hát a viselkedésével, mert ahogy adja át a tantárgyat, akaratlanul, tudat alatt is hozzá kötöm a tantárgyat de a tantárggyal annyira nincs bajom. Tehát az úgy nehéz eleve. De inkább a tanárnak a viselkedésével. De ez is ilyen hullámszerű szóval van mikor kenyérre lehet kenni. Így ez változó.

**7. számú vizsgálati személy
Nem SNI. Magányos helyzet. Fiú.
Interjú időpontja: 2014. 05.12.**

Mit gondolsz az osztályban elfoglalt helyzetedről?

Vsz: Hát... Azt gondolom az osztályban elfoglalt helyzetemről, hogy vannak barátaim, van aki utál, de ha utálnak akkor nem csinállok valamit jól. Szóval megvan az osztályban elfoglalt helyzetem.

Hogyan érzed magad az osztályban?

Vsz: Ha azok vannak körülöttem akikkel el tudok beszélgetni, akkor jól.

Szerinted mit gondolnak rólad az osztálytársaid?

Vsz: Elég sokan gyűlölnék szerintem.

Tudsz erről mondani valamit, hogy ez miért van így?

Vsz: Mert ami a szívemen az a számon és mindent kimondok. Azt is amit nem kéne, és ezt nem szeretik.

Mi a véleményed neked az osztálytársaidról?

Vsz: Szerintem egy részük normális. Semmi bajom nincsen velük úgy nagy részben. A többiek meg akik utálnak, az már az ő dolguk. Azokat az embereket kedvelem (Nevet) nyilván a fiúkat, akikkel együtt járunk el, focizni és a többi, mindenféle. És nyilván azokat

nem szeretem akik odaszólogatnak, nem tetszik ahogyan én mit hogy csinállok. Amikor olyan megnyilvánulásom van ami valakinek nem tetszik. Van akinek meg igen.

Az osztálytársaid mekkora részét nem kedveled?

Vsz: Olyan húsz százalék.

Ha visszagondolsz arra, neked milyen érzéseid voltak az osztálytársaidal szemben amikor először találkoztatok?

Vsz: Én vártam őket. Én mikor elmentem nyolcadikban, azt vártam, kíváncsi voltam, hogy milyen osztályom lesz. Nem csalódtam olyan nagyot. Én már előtte találkoztam elég sok osztálytársammal, de megtaláltam először, hogy ki hogy él. (Nevet) Kítették a suliban a listát nyáron és volt egy osztálytárs, aki így összeszervezett mindent. És akkor így elmentünk valahova, már nem nagyon emlékszem rá.

Azóta változtak-e ezek az érzések valamit?

Vsz: Nem. Olyan sokat nem.

Mit gondolsz mi a véleményük rólad a tanáraidnak?

Vsz: Nem tudom igazából. Tényleg fogalmam sincsen. Nem tudom néha eldönteni. Van aki biztos kedvel. Tesi tanáromat gondolom, hogy kedvel, elvitt Gy.-be focizni, szóval nagyon nagy baj nem lehet. (Nevet) De nem tudom. Igazából így minden nap találkozom velük, én nem tudom megállapítani néha. Én nem igazán figyelek rá oda.

Van-e olyan tanárod aki nem kedvel?

Vsz: Ööö. Nem tudom, talán a (Szünet) ááá nem. Nem szerintem nincsen így olyan aki nagyon, konkrétan engem így hogy gyűlöl és akkor soha semmi. Így nincsen. Biztos van aki nem annyira szeret, de így ez már oké.

Mi a véleményed neked a tanáraidról?

Vsz: Szerintem azért vannak itt, mert van diplomájuk. (Nevet) Így van. Normálisak, ami, amiért beülök az iskolába, azt megkapom. A ... tanáromat azt nagyon nem szeretem, mert nem tudom. Vaterán vette a diplomáját. (Nevet) Nem tudom. Szerintem nem csak én vagyok így hanem az egész osztályom. Amit tanít azt a könyvből tanítja és azt is rosszul. Ahogy tanít az egy megint másik kérdés (Nevet.). Egy órára be kéne ülnie.

Az eddig érintett témákkal kapcsolatban, ha változtathatnál bármin, akkor mi lenne az?

Vsz: (Hosszú csend) ööö. De csak úgy hogy, osztályon belül, vagy...

Akármi.

Vsz: Óóóó. Hát azt tudnám sorolni holnapig is. Nagyon sokáig itt ülnék. (Nevet) Nem tudom. Az osztályközösség (Szünet) így jó ahogy van. (Szünet) Nem tudom. Hát úgy nagy részben, életemben (Szünet) hát sok mindent tudnék változtatni, de úgy annyira em. Így osztályszinten meg jó ez ahogy így van. A tanárokon meg, hallottam hogy így az iskolában mik vannak, szóval nincs is jobb. Szóval az sem.

8. számú vizsgálati személy
Nem SNI. Magányos helyzet. Fiú.
Interjú időpontja: 2014. 05.12.

Mit gondolsz az osztályban elfoglalt helyzetedről?

Vsz: Szerintem úgy mindenkivel jóban vagyok. Nincs senki akivel úgy (Szünet) úgy igazából, úgy (Szünet) Hát én azért nem szoktam úgy hangos lenni. Nem vagyok ööö olyan (Szünet). Inkább olyan vagyok, jó tanuló vagyok, legalábbis szerintem annak számítok, és ööö, én öööö. Hát ööö szóval ööö (Szünet) Tanárokkal sem vagyok olyan rosszba, szóval nem szoktam így igazából az órán sem beszólni, vagy ilyesmi. Ööö. Tehát a tanárok kedvelnek. (Nevet)

Hogyan érzed magad az osztályban?

Vsz: Hmm. (Nevet) Hát jól. Igen, igen. Sokan úgy gondolják, hogy jó fej vagyok és lehet velem beszélgetni, meg hát ilyesmi.

Szerinted mit gondolnak rólad az osztálytársaid?

Vsz: Ööö. Hát, szerintem kicsit úgy, inkább így egyedül szeretek lenni. Inkább úgy külön szeretek lenni. Meg talán egy kicsit úgy (Szünet) talán túl magamba zárkózom néha. Meg, hogy ööm, hogy ööö, ilyen jó tanuló vagyok utálnak. (Nevet) Lehet igazából én ööö mindig jó jegyeket szerezek, igazából nem annyira illek be.

Vannak-e olyanok az osztályban akik jobban kedvelnek mint a többiek?

Vsz: Hát igen, például ez a (szünet) egy I. nevű fiú. Ööö. Aki úgy, inkább úgy ööö közeledik is, úgy értem hogy beszélget velem, meg hogy hülyéskedünk, meg igazából vicces és én is inkább vele.

Vannak-e olyanok az osztályban akik kevésbé kedvelnek mint a többiek?

Vsz: Hát nekem nincsenek. Mindenkiel jóban vagyok igazán.

Mi a véleményed neked az osztálytársaidról?

Vsz: Ööö. Hát szerintem ők a ööö legnormálisabbak itt az iskolában, az osztályokhoz képest. Itt annyira nem ilyen nagyképek, meg nem is ilyen átlagos és nem is tudom.

Van-e olyan az osztályban akit jobban kedvelsz mint a többieket?

Vsz: Hát igazából nincs.

Van-e olyan akit kevésbé kedvelsz mint a többieket?

Vsz: Ööö. Hát ööö. Úgy pár embert. Hát úgy néha, talán, úgy irigyek rám. Olyan aki intelligensebb lenne nálam olyan nincsen. Néha úgy idegesítenek. (Nevet)

Ha visszagondolsz arra, neked milyen érzéseid voltak az osztálytársaidal szemben amikor először találkoztatok?

Vsz: Hát azt gondoltam, hogy talán nem lesz olyan jó mint az előző osztályomban. Aztán rájöttem, hogy sokkal jobb mint az általános iskolában.

Az általános iskolában milyen volt?

Vsz: Hát nagyon rossz osztályközösségem volt. Volt egy ilyen fiú banda és akkor a menők oda tartoztak, és mivel én nem számítottam annak, úgyhogy igen. (Nevet) Ott nem volt ilyen jó helyem a közösségben.

Azóta változtak-e ezek az érzések valamit?

Vsz: Hát igen, úgy érzem, hogy egy előkelőbb helyet foglalok el az osztályközösségben. Vagy is hát igazából nem néznek annyira ...

Mit gondolsz mi a véleményük rólad a tanáraidnak?

Vsz: Hát egyes tanárok szerintem ööö, például talán a ... tanár. Szerintük rosszabb tanuló vagyok, hát ez (nevet) nem vagyok valami jó. Amelyik tantárgyból nem állok annyira jól, azok a tanárok gondolom azt gondolják, hogy nem vagyok jó tanuló. De amiből jó vagyok azok azt gondolják, mindig hogy én milyen szorgalmas vagyok, meg hogy jó tanuló vagyok. Általában ezt gondolják.

Mi a véleményed neked a tanáraidról?

Vsz: Ööö. Hát legtöbb tanár szerintem jól magyaráz. Nekem igazság szerint semmi bajom nincs velük.

Van köztük olyan akit jobban kedvelsz, vagy olyan akit kevésbé kedvelsz?

Vsz: Hát igazából nincsen így olyan akit így nagyon kedvelnék. A legtöbb tanár úgy, úgy normális és kedvesen magyaráz, meg úgy sikerül megértetnie magát velem.

Az eddig érintett témákkal kapcsolatban, ha változtathatnál bármin, akkor mi lenne az?

Vsz: Ööö. Hát talán hogy pár tanárt, ööö vagyis igazából úgy (Szünet) ööö nem inkább semmit. Osztálytársakkal kapcsolatban nem. Magammal talán többet kéne tanulnom. (Nevet)

9. számú vizsgálati személy
Nem SNI. Magányos helyzet. Lány.
Interjú időpontja: 2014. 05.12.

Mit gondolsz az osztályban elfoglalt helyzetedről?

Vsz: Jajj. Hát nem tudom. E.-ben laktam az előtt és oda jártam gimnáziumba, és az egy nagyon-nagyon jó gim. Olyan volt ööö itt is jól tanultam, meg ott is jól tanultam, de itt vannak egy csomóan akik bukdácsolnak meg satöbbi. Volt olyan lány aki öt tantárgyból megbukott félévkor, de az előző osztályom meg olyan volt, hogy ott negyvenen voltunk, de mindenki nagyon jó volt. De attól, hogy valaki annyira buta, még lehet szerethető, nagyon. Én sose tekintettem, így attól még lehet nagyon aranyos, meg nagyon rendes meg minden. De itt például nagyon nagy a klikkesedés. Először azt hittem, hogy felém irányul, hogy én, de én úgy jöttem ide, hogy jártam hét évig egy helyre, aztán nyolcadikban máshová. És ott nagyon hamar elfogadtak. Én is úgy mentem oda, hogy tényleg bárhol van egy ismeretlen társaság, akkor tényleg mit, és akkor csatlakozhatok hozzátok, és akkor el vagyok már tényleg fogadva. Ez tényleg így nagyon könnyen. És akkor ide is így jöttem, hogy nagyon kedves voltam meg minden, és akkor semmi nem volt jó. Ott úgy volt tényleg, hogy negyvenen voltunk és osztály egész volt és nagyon-nagyon szerettük egymást, és ez is benne volt, hogy ők nagyon-nagyon hiányoznak. Az egész sulinak a légköre, a tanárok a diákok, az osztálytársaim nagyon-nagyon hiányzik. És jöttem ide, itt huszonnyolcan vagyunk velem együtt és nagyon megy a klikkesedés. Tehát ilyen kettes-hármas klikkek vannak és ilyen gyilkold a másikat, és tényleg azt hittem, hogy mondom, tényleg el is kezdtem gondolkodni, hogy már mindent megpróbáltam, hogy hogy tudok nekik kedveskedni. Olyan hülyeséget is csináltam, hogy utálok a nyalizást, tanároknak. Tényleg, hogy majdnem, hogy kitűnő vagyok, de sosem nyaliztam. Nem tudom nekem úgy valahogy az nem. És hogy ööö bármit csináltam, kedves voltam, bármit csináltam én nekik nem voltam jó. Utáltak. Szinte így ki akartak csinálni és tehát ez a pusmogás, ööö áskálódás ez nagyon ment és ööö olyat is csináltam, hogy direkt nem jelentkeztem, hogy jelentkeztem órán és akkor "Na mit jelentkezel" meg így, meg úgy meg azért is le lettem, ha valamit tudtam. És ööö (Szünet) olyat is csináltam, hogy kicsit direkt nem jelentkeztem, direkt rontottam és aztán hátha az, mert ők nem jól tanulnak és aztán nagyon megbántam, mert semmi haszna nem volt. Szóval kicsit rontottam és nem szeretnek jobban és utána mér voltál ilyen hülye. Fogtam a fejem. És ööö van három ember aki kiközösíti azt az egyet és utálja, és a három emberből a másik kettőt. És nem csak az hanem mindenki öl mindenkit. Engem is, de mást is, de engem is. És akkor annyira megy a genyázás, hogy egy ideig ki is voltam készülve idegileg. Na most pont az ellentettjét érték el mert sokkal megerősödtem. Így jutottam el odáig, hogy így (szünet) pont az ellentettje, hogy nagyon sokat erősödtem. Most voltam lent a hétvégén E.-ben és buliztam az ottani osztálytársaimmal és jaj annyira nagyon szeretem őket és ők is engem. Annyi élményem van velük, mint másnak négy év alatt egy gimiben. És nagyon jól éreztem magam és ott mindenki imádott abban a suliban. Olyannal még nem találkoztam aki a D., a D.-be jártam, aki azt a sulit ne szeretné És imádtam és az van bennem, hogy itt nagyon nem érzem jól magam. Suliba nem nagyon, és mivel suliban rossz volt az rányomta a pecsétjét a délutánomra is, és ettől ilyen nagyon rosszul éreztem magam. Én mondom visszamegyek én visszamegyek a D.-be, de mindig így mérlegeltem, hogy E.-t is nagyon szerettem, de itt sokkal több a lehetőség mindenre. Na például itt az évfolyamtársaimmal nagyon-nagyon jóban vagyok. Velük kábé egy hónapja lettem jóba, egy hónapja kezdtem őket megkedvelni. Mert volt egy ilyen országos verseny németből és ilyen humán tagozatosok, volt aki magyarból jutott tovább, és akkor két napos volt, nagyon összehaverkodtunk és akkor adta magát, és ők hívnak is engem, hogy városba, szülinapi házibuliba. Velük így nagyon. Gondolkodtam is, hogy nyáron átmenni másik

osztályba, csak azt nem tudnám, hogy így melyikbe, mert ööö nekem nagyon-nagy, imádom a matekot meg a fizikát és mérnök akarok lenni, majd műszaki egyetemre menni. És ez a természettudományis osztály, és van olyan hogy matek-fizika szak és az jó. Én az ...-sokkal vagyok nagyon jóban és az a humán osztály, és kevesebb matekórájuk van. Így mérlegelni kéne, hogy most melyiket. Nagyon gondolkodom arról, hogy nyáron visszamenjek E.-be, mert ez az osztály katasztrofális, tényleg. És E.-be meg lent voltam és kíváncsi voltam, hogy fű már nem voltam olyan rég nem láttam, mert ősszel is voltam lent és nagyon-nagyon hiányoznak, pláne, hogy itt meg nagyon szar az osztály és ott meg nagyon jó és most visszamentem és Visszamenjek.

Szerinted mit gondolnak rólad az osztálytársaid?

Vsz: Nem tudom, hát egyrészt azt is gondoltam, hogy utálnak, de ők a világot utálják, vagy nem tudom. Először mondom azt hittem, hogy csak engem, de aztán rájöttem, hogy mindenki, mindenkire ordít, mindenki mindenkit kibeszél, és akkor nem csak én hanem, hogy mindenki mindenkit. De ez olyan légkört teremt, hogy aki, én tényleg. Van olyan aki egyfolytában kicsattan, padot felborítja, áskálódik, ordít, csapkod, dühöng... És akkor azt nem tudom eldönteni, hogy akkor engem most olyat tettem amiért utálni. Hogy például én nagyon őszintén mondom, hogy utálok az ilyeneket, az áskálódást, sose beszélek ki senkit és akkor sokszor, lehet hogy ez furán hangzik, azon gondolkodok, hogy túl jó vagyok. Más nem feltétlenül foglalkozik más nyugjével bajával és akkor csomószer ilyen önmegtagadást, önfeláldozást csinál, és az egy idő után elvárás lesz és akkor ha nem vagyok olyan akkor már én vagyok a szemét, ugyanakkor meg sose kapom vissza. És nem tudom olyat nem tettem amiért utálni kellene. Pedig néha tényleg azt érzem, hogy nem vagyok az osztály kedvence, ugyanakkor tényleg mindenki utál mindenkit.

Van-e olyan az osztályodban akit jobban kedvelsz mint a többiek?

Vsz: Nem, de itt is találni olyat aki, tehát olyan nincs aki egy rendes. Fiúk között is van, például van egy srác aki ugyan úgy tízedikbe jött, és vele nagyon jóban vagyok. És ő is utálja az osztályt. (Nevet)

Van olyan akit kevésbé kedvelsz mint a többiek?

Vsz: Olyan is van. Vannak azért akiket talán kevésbé. Van olyan akit nagyon nem, van akit igen és vannak a köztes, hogy úr isten és fogom a fejem. Sajnos a többség akit nem, sajnos, de én tényleg már mindent megpróbáltam. De ez nem felé irányul és nem is felém, hanem úgy alából elég hülyén lett összeválogatva az osztály.

Van-e olyan az osztályodban aki téged kevésbé kedvel, mint a többiek?

Vsz: Igen persze, hogy van. Most nem mondom nevet, de van olyan.

És arról mit gondolsz, hogy mi lehet ennek az oka?

Vsz: Nem tudom. Olyan dolgokat beszélnek ki, hogy sokszor azt várom, hogy szóljon már be, mert akkor én is beszélok, de nem tud mit beszélni, Ebből látszik, hogy féltékenyek. Nem tudnak beszélni. Ilyeneket beszélnek, hogy nekem göndör a hajam, és akkor neki meg nem és nem tudja azt mondani, hogy fűű neked miért ilyen göndör a hajad. Nem tudja azt mondani, hogy te miért érted a matekot, te miért érted a fizikát, te miért vagy mindig ilyen vidám. Mivel bántani rosszindulatúan, nem tud senkivel szemben sem, ezért valós érvvel nem tud jönni amiért haragudhatna rám, de ilyeneket meg nem mondhat a szemembe, épp ezért féltékeny és azt csinálják, hogy így puszognak, áskálódnak és azt csinálják, hogy ül itt két lány és én meg itt ülök hátul és néznek így. Tehát ilyenekkel próbálkoznak ahhoz, hogy elcsesszék a kedvemet, meg a hangulatom. De ööö (Szünet) mit akartam mondani? De szerintem tényleg féltékenységek van. Meg olyanokat kezdtek el mondogatni, hogy én amúgy nagyon vidám természetű vagyok én állandóan mosolygok, lökött vagyok. Meg imádom mást is felvidíteni, meg minden és imádom röhögni. Hátam mögött ilyeneket beszélnek ki, hogy én mindig olyan furán mosolygok, meg állandóan eszek. Mert tudni kell, hogy én szeretek enni, és az van, hogy tényleg nagyon-nagyon szeretek enni, ingyenkedni, minden, és pont egy olyan

lány mondta, aki ekkora (Széttárja a karjait), könnyebb átlépni, mint megkerülni. Ez csúnya, de suliba, meg látványosan mindig salátát hoz. Tehát a fejes saláta, a retek, paprika, paradicsom összevágva és ez mondta, én meg mellette falom a csokit, falom a szendvicset, meg minden. És pont egy ilyen lány mondja.

Ha visszagondolsz arra, neked milyen érzéseid voltak az osztálytársaiddal szemben amikor először találkoztatok?

Vsz: Nagyon pozitívan álltam hozzá. Tényleg. Nyolcadikba ahová mentem, el lettem fogadva, meg tényleg bárhová megyek, mondhatni tényleg, hogy kedvelnek engem. Meg tényleg, most találkoztam velük akikkel nyolcadikba jártam és „Jaj szia!” megölelt, nyakamba ugrott, „mi van veled”, meg így, vagy úgy hiányzol. És tényleg akárhova megyek, pozitívan megyek, mosolygok, én vagyok megjöttem és akkor tök aranyos. Úgy állnak hozzám, hogy akkor tök jó. És ide is jöttem és úgy álltam hozzá, hogy tök jó lesz, és aranyosak vagytok és könnyen beilleszkedem és tök jó lesz. Szóval én így álltam hozzá az egészhez és aztán jöttek az ilyenek, hogy néztem, hogy atya úr isten. Még akkor is pozitívan álltam, hogy biztos, csak ez, vagy az, biztosan nekik is vannak problémáik, egy idő után meg... Ahhoz, hogy én még tényleg, hogy két évet ide járjak az osztályba, úú katasztrófa.

Mit gondolsz mi a véleményük rólad a tanáraidnak?

Vsz: Ööö. Szerintem jó, mert, hogy jók a jegyeim, meg hogy jól tanulok, és akkor szerintem rossz nem lehet

Mi a véleményed neked a tanáraidról?

Vsz: Őket igazából dicsértem, mert fura diák a tanárt dicséri. (nevet) Nem igazán szoktam a nyalizást, meg inkább hülyülök órán, meg ilyesmi, de azt kell mondanom, ha elmennék azt sajnálnám, mert jók a tanárok, meg osztályozáskor korrektek, és tényleg mindent jól tanít mindegyik. Szóval tényleg csak dicsérni tudom őket. Mert nagyon nagyon jó, tényleg.

Van-e olyan tanár akit jobban kedvelsz mint a többi tanárt?

Vsz: Van persze, de igazából egyiket sem tudnám így. Szóval a matekot szeretem, de lehet csak azért mert tényleg az megy, de magyar tanár is nagyon aranyos, töri is. Igazából mindegyik nagyon jó, mert általánosan ilyen fiatal a tanári kar. Nem az, hogy megjátsszák, hogy ő a tanár, hanem lendületesek, meg jól tanít, ugyanakkor ilyen fiatalos lendületesek. Tök jó.

Az eddig érintett témákkal kapcsolatban, ha változtathatnál bármin, akkor mi lenne az?

Vsz: Mindenképp az osztállyal való kapcsolatomon szeretnék, már tényleg a tanárok akiket ismerek, de már mondom az osztályban már mindent beletettem, de tényleg mindent. Voltam ilyen-olyan, ilyen-olyan, de tényleg semmi nem jó nekik, és akkor mondom itt is megtalálni aki olyan. Olyan nincs, hogy bárhová megyek és egy darab rendes ember sincs, de sajnos itt többségben van az aki (szünet), az a baj, hogy mindenki utálja ezt az osztályt és akikkel beszélek évfolyamtársaim, ők is távolságot tartanak és akkor, tényleg azon is gondolkodtam, hogy olyan pozitívan jöttem ide, és semmi rosszat nem teszek, és elkezdtem teljesen magamba keresni a hibát és ilyen totál, és amikor mindent bevetek és ők akkor is ilyenek. Borzalmasak. De más is szidja őket, nem velem lehet a baj, meg akkor akiket eddig ismerek és nagyon-nagyon szeretnek engem, akkor amikor most visszamentem E.-be, akkor ők is mondták volna, hogy jaj de megváltoztál. De azt mondják, hogy jaj ugyan az a lökött kiscsaj vagy.

10. számú vizsgálati személy
Nem SNI. Magányos helyzet. Lány.
Interjú időpontja: 2014. 05. 12.

Mit gondolsz az osztályban elfoglalt helyzetedről?

Vsz: Hát ebben az osztályban. Sehol. (Szünet) Sehol. Elvagyok. Elfoglalom magam.

Van-e különbség az általános iskolai osztály és e között?

Elég nagy. Ahol általános iskolában voltam első osztálytól harmadikig. Ott jó volt. Utána negyediktől nyolcadik félévig voltam egy másik osztályban. Ott sem volt rossz. És ahol nyolcadik utolsó félévében jártam ott tök jó volt. Itt meg elfogadom ezt, osztán ennyi.

Szerinted mit gondolnak rólad az osztálytársaid?

Vsz: Hát biztos, hogy fura. Nem beszélek egyáltalán, csak néha. Akkor hátul ülök egyedül. Nem tudom.

Van-e olyan az osztályodban, aki jobban kedvel téged mint a többiek?

Vsz: (Szünet) Nem.

Van-e olyan aki kevésbé kedvel mint a többiek?

Vsz: Ezt nem szoktam figyelembe venni.

Mi a véleményed neked az osztálytársaidról?

Vsz: (Szünet) Egymás előtt így rendeselek egymással, de így a fiúkat nem tudom, de a lányok így kibeszélik egymást. Mindig. Így.

Van-e olyan az osztályodban akit jobban kedvelsz mint a többieket?

Vsz: (Nagyon hosszú szünet.) Kötelező válaszolni?

Nem. Persze, hogy nem.

Vsz: (Szünet)

Menjünk tovább?

Vsz: Igen.

Ha visszagondolsz arra, neked milyen érzéseid voltak az osztálytársaidal szemben amikor először találkoztatok?

Vsz: Hát meg kell mondani, hogy amikor én először találkozok valakivel akkor semmilyen elvárásom nincsen. Csak ne legyen bunkó. Én nem voltam gólyatáborban, mert akkor izé. Gondoltam, hogy nem lesz túl sok ember aki barátkozna velem, de hát nem is lett. Hát semmilyen izgi dolog nem történt velem, szóval (Szünet) Van két lány akivel szeretek beszélgetni. Csak így nem szívatnak. Inkább a neten keresztül tudok beszélgetni. Szóval össze szoktunk futni egyszer-kétszer nem az van, hogy na mindegy. És Japán, Korea. (Nevet) És ezt gondolom. A többiek akkor nem erőltetem rájuk.

Mit gondolsz mi a véleményük rólad a tanáraidnak?

Vsz: Tudják, hogy csendes vagyok. Nem szólok bele az órába és nem röhögök.

Mi a véleményed neked a tanáraidról?

Vsz: (Szünet)

Van-e olyan tanárod akit jobban kedvelsz mint a többit?

Vsz: Az ofőmet. (Szünet) őt azért mert aláírta a faktos papíromat, ilyen korrekt. Mert én csak hármassal voltam és négyessel lehet faktra menni. De aláírta. És (Szünet) Ennyi.

Van-e olyan tanárod akit kevésbé kedvelsz mint a többit?

Vsz: tanár. Borzalmasan tanít, azon van szó szerint, hogy megbuktassa a gyereket, nem szeret tanítani.

Az eddig érintett témákkal kapcsolatban, ha változtathatnál bármin, akkor mi lenne az?

Vsz: Talán a gólyatábor. Ha én is elmegyek a gólyatáborba akkor más. (Nagyon hosszú szünet.) Hát úgy érzem, hogy akkor én is nem ilyen távol.

11. számú vizsgálati személy
Nem SNI. Magányos helyzet. Fiú.
Interjú időpontja: 2014.05.12.

Mit gondolsz az osztályban elfoglalt helyzetedről?

Vsz: Hát én igazából azt gondolom, hogy kívülálló szerepet teljesítek be... és nem annyira közösségi ember vagyok.

Hogyan érzed magad az osztályban?

Vsz: Nagyon összetartó osztályom van, nagyon szeretem őket igazából. De nem szoktam ezekben, az előbb említett kérdésben ahogy mondtam, nem szoktam így részt venni így... de nagyon jó, összetartó csapat.

Szerinted mit gondolnak rólad az osztálytársaid?

Vsz: Ezt igazából nem tom megmondani, csak ők tudják, hogy mit gondolnak...

De van-e valami tipped? Hogy azt gondolják rólad, hogy te egy visszahúzó vagy, vagy egy nagyszájú ember vagy...

Vsz: Hát inkább így a kettő között. Visszahúzó, van, amikor visszahúzó, van, amikor nagyszájú.

Van-e olyan az osztályban, aki jobban kedvel téged, mint a többiek, szerinted?

Vsz: Hát igen, vannak, a környezetemben lévő emberek, akikkel nap mint nap beszélgetek, meg együtt ott ülnek mellettem.

Mi lehet ennek az oka, hogy velük vagy jobban, velük beszélgetsz jobban?

Vsz: Igazából azért, mert a környezetemben ülnek, és ők vannak a legközelebb, és velük ismerjük egymást.

Vannak-e olyanok, akik kevésbé kedvelnek téged?

Vsz: Hát biztos vannak.

Ennek mi lehet az oka?

Vsz: Nem beszélgettem még velük annyira, vagy úgy nyilvánultam meg például.

Mi a véleményed neked az osztálytársaidról?

Vsz: ... Hát változó véleményem van, valakit jobban kedvelek, valakit nem inkább, nem annyira.

Akit mondjuk jobban kedvelsz, azt miért?

Vsz: Például közös érdeklődés, többet beszélgetünk velük...

És akiket kevésbé kedvelsz, azokat miért kedveled kevésbé?

Vsz: Hát a megnyilvánulásuk igazából, meg ahogy viselkednek velem...

Ha visszagondolsz arra, amikor először találkoztál ezzel az osztállyal, akkor milyen érzéseid voltak?

Vsz: Nem volt semmilyen elvárásom, igazából teljesen csak így belecsöppentem, és nem is tudtam, milyen osztálytársaim lesznek. Egy csomóba így összeraktak minket. Amúgy egész jó, pozitív élményeim voltak.

Ha az általános iskolás osztályközösségeddel hasonlítanád össze, akkor jobban érzed magad ebben az osztályban, vagy az általános iskolai osztályban érezted magad jobban?

Vsz: Hát itt sokkal jobban érzem magamat, mint az általánosban.

Mit gondolsz, mi a véleményük rólad a tanáraidnak?

Vsz: Hát ott is szintén változó véleményeket tudnak mondani rólam. Vannak olyan tanárok, akik nem annyira kedvelnek engem.

Erre tudsz valami okot mondani, hogy miért nem?

Vsz: (Csönd) Hát például tanulmányi eredmény, vagy nincs olyan érdeklődés az iránt a tantárgy iránt.

Van-e olyan tanár, aki jobban kedvel téged?

Vsz: Persze, hogy van.

És ennek mi lehet az oka?

Vsz: Sokkal többet beszélek, érdeklődés, ugyanúgy.

Mi a véleményed neked a tanáraidról?

Vsz: (Csönd)

Van-e olyan tanár, akit kifejezetten kedvelsz?

Vsz: Nyolcvan százalékát kedvelem.

Ennek mi az oka?

Vsz: Úgy viszonyulnak hozzám, az emberekhez, az osztályhoz... nem agresszívak, türelmesek...

És akit kevésbé kedvelsz, tehát a maradék húsz?

Vsz: Szintén az ellentétje, agresszívak, nem törődnek másokkal, csak hogy meglegyen az adott anyag, azt vége...

Ha az eddig érintett témákkal kapcsolatban valamin változtathatnál, bármit, akkor lenne olyan, amin változtatnál?

Vsz: Nem lenne.

12. számú vizsgálati személy
Nem SNI. Magányos helyzet. Lány.
Interjú időpontja: 2014. 05.12.

Mit gondolsz az osztályban elfoglalt helyzetedről?

Vsz: Hogy én milyen szerepet töltök be?

Igen.

Vsz: Hát. Szerintem úgy jó, jó. Én kijövök mindenkivel, könnyen beilleszkedem az osztályba. Szerintem mindenkivel jól kijövök. Biztos van olyan is akivel nem, de hát annyira az úgy nem érint, mert inkább olyanokkal vagyok akik szeretnek, meg elvagyunk.

Hogyan érzed magad az osztályban?

Vsz: Szerintem a mi osztályunk a legjobb osztályközösség, meg kitartunk egymás mellett, meg segítünk egymásnak bármi olyan van. Én örülök, hogy ebbe az osztályba kerültem.

Szerinted mit gondolnak rólad az osztálytársaid?

Vsz: (Nevet) (Szünet)

Van-e olyan az osztályodban aki jobban kedvel mint a többiek?

Vsz: Van. Van egy osztálytársam, aki mindenkinél jobban szeret engem, még a legjobb barátjánál is, mert mi hét éve ismerjük egymást, tehát általánosból. Így vele vagyok a legjobban, így. De hát egyébként jobban kijövök a fiúkkal, mint a lányokkal az osztályban. Velük jobban elvagyok, nem tudom miért.

Van-e olyan az osztályodban aki kevésbé kedvel mint a többiek?

Vsz: Hát szerintem van. Van. Van egy lány aki szerintem nem nagyon kedvel engem. Nem tudom miért. Hát nem tudom.

Mi a véleményed neked az osztálytársaidról?

Vsz: Hát szerintem jó fejek, én nagyon szeretem őket. Van aki idegesítőbb, de hát őt is el lehet viselni. De hát én nagyon szeretem őket. Egyébként.

Van-e olyan akit jobban kedvelsz mint a többieket?

Vsz: Hát igazából, úgy négy fiú van akiket jobban kedvelek mint az osztálytársaimat. Mert velük vagyok úgy jól el. Meg nekik el tudok mindent mondani, amit úgy másnak mondjuk nem. És akkor tudom, hogy ők nem támadnak hátba, meg nem beszélnek ki. Így velük vagyok jóba, a négy fiúval.

Van-e olyan akit kevésbé kedvelsz mint a többieket?

Vsz: Hááát úgy nincs. Én igazából mindegyikőjüket szeretem így osztályban. Van aki így fölidegesít valamivel, de hát őt sem utálok.

Ha visszagondolsz arra, neked milyen érzéseid voltak az osztálytársaiddal szemben amikor először találkoztatok?

Vsz: Amikor először találkoztam velük?

Igen.

Vsz: Akkor még ilyen furcsa volt, mert hogy nem ismertem őket, de aztán összeismerkedtünk, meg összeszoktunk, aztán úgy jó lett. Elmentünk nagyon sokáig, meg az osztálykirándulás úgy összehozott minket. Az első osztálykirándulás. Az általános iskolában nem voltunk ilyen összetartók. Ott mindenki kibeszélt mindenkit. Itt meg úgy senki. Tehát ebben az osztályban nem úgy van mint más osztályokban. Mindenki a saját dolgával foglalkozik, nem a máséval. Normális. Általában ez pont fordítva volt.

Mit gondolsz mi a véleményük rólad a tanáraidnak?

Vsz: Hát, van olyan tanár aki szeret, tudom is, hogy kik szeretnek, de vannak akik nem szeretnek, mert beszélek órán. Tehát pár tanár ki nem állhat e-miatt. (Nevet) Az osztályfőnök azért kedvel, mert aranyos vagyok, meg szokta mondani, hogy jó szívű, meg ha kérnek akkor én mindig odaadom, tehát ha az utolsó ebédem van, azt is odaadom, mert én nem vagyok irigy, meg semmi, engem azért szeret. Meg hogy önzetlen vagyok, nem vagyok irigy. Úgyhogy ezért szeretnek a tanárok. Van egy olyan tanár, mert van egy legjobb barátnőm tizedik osztályban, és ő azért nem szeret, mert ő a legjobb barátnőm, és hogy rossz hatással vagyunk egymásra. Tehát legtöbbször a tanárok ezért nem szeretnek, mert hogy kilencedikben csináltam olyat, hogy azóta nem szeretnek. Szerintem úgy másért nem, csak ezért.

Mi a véleményed neked a tanáraidról?

Vsz: Hát. Hát igazán szeretem őket. Vannak nagyon jó fej tanárok, akik így. Tehát én az tanáromban is azt szeretem, hogy dogát írunk akkor így segít. Odajön, megmondja a válaszokat. Úgy hogy így ezekért.

Van-e olyan tanárod, akit kevésbé kedvelsz, mint a többieket?

Vsz: Van. Őt nem tudom megszeretni, mert engem szívat, már kilencedik óta nagyon. És nem tudom, mér. Mer egyszer úgy álltam föl, hogy mondtam neki, hogy nem tudok semmit, hogy nem tudok felelni, és ezt úgy adta vissza a szüleimnek, hogy én a helyemről bunkó módon válaszoltam, úgy hogy inkább. Én nem is mondtam ilyet. Őt nem is nagyon szeretem. Felelésnél mindig engem spéciz ki és ez olyan rossz.

Az eddig érintett témákkal kapcsolatban, ha változtathatnál bármin, akkor mi lenne az?

Vsz: Hm. Hát talán a tanáraimmal való viszonyt. Hogy azért normális jegyet tudjak szerezni és ne az legyen, hogy azért nem adja meg. Szót fogadjunk meg úgy is már utolsó évem jön, nem szeretném, ha bármit lerontanának a tanárok, mármint jegyet, vagy valamit. Hát meg azokkal jóban lennék, akikkel úgy nem. Nem annyira.

13. számú vizsgálati személy
Nem SNI. Magányos helyzet. Lány.
Interjú időpontja: 2014. 05.12.

Mit gondolsz az osztályban elfoglalt helyzetedről?

Vsz: Hát... én ez a... kicsit szürke egér vagyok... Tehát így próbálok mindenkivel jóban lenni, az osztály egyébként kedves, tehát bárkivel tudok pár szót váltani. De akin érzem, hogy nem igazán kíváncsi rám, akkor azt jobban ignorálok, akivel jobban jóban vagyok, azzal többet beszélgetek, de nincsen ilyen konkrét egy barátnőm, tehát én nem tudok párokra oszlan, mert úgy kiesek mindenféle gruppenből. Tehát nem tartozom úgymond sehova se, tehát így külön-külön jóban vagyok emberekkel, de nem tartozom egy ilyen öö klikkbe sem.

Hogyan érzed magad az osztályban?

Vsz: Hm.. egész jól, de sokszor magányosan, amiért nem tartozom úgy sehova sem. Meg hogy nincs ilyen állandó barátnőm, olyan padtársam, vagy ilyenek, akivel.. mittomén busszal utazunk majd osztálykirándulásra, és tudom, hogy mellém ül, de nem biztos, vagy lehet, hogy ő nem akar annyira, és akkor majd kereshetek valakit, vagy előre kell ülnöm tanár mellé, vagy hátulra.. szóval ez így szar.

Szerinted mit gondolkodnak rólad az osztálytársaid?

Vsz: Gondolom azt, hogy ilyen átlagos jókislány vagyok... esetleg néha meglepem őket egy-két dologgal, hogy mégse olyan jó kislány, de szerintem úgy általában ez a véleményük... Nincs velem szerintem bajuk, és úgy különösebben nem is vagyok kedvenc.

Szerinted van-e olyan az osztályban, aki kevésbé kedvel téged, mint a többiek?

Vsz: Ő persze, hát.. eleve az, aki úgy.. hiába próbálok vele beszélgetni, röviden válaszol, meg látom, hogy közben másfele tekintget. Egy-két ilyen lány, meg.. hát meg fiúkkal is kevesebbet, tehát.. fiúkkal nem is nagyon tudtam régebben se barátkozni, őö.. főleg a fiúk közül néhányan vagyok jóba, a többivel meg úgy semlegesen. Tehát velük nem is tudnék miről beszélni szerintem, nekik uncsi lennék.

Aki kevésbé kedvel, annak mi lehet az oka szerinted?

Vsz: Nem vagyunk egy hullámhosszon, szerintem azért. Ő is tudja, hogy nincs nagyon közös téma, vagy nem egyfajta ez a stílusunk, és most akkor minek erőltetni.

Van-e olyan az osztályban, aki jobban kedvel téged, mint a többiek?

Vsz: Persze... van.. egy lány, akivel így nagyon sokat beszélgetek, őö egy másik lány, vele az angolórák miatt, de.. hát ha ő is jobban kedvelne, akkor hívna magához, de csak azt a lányt hívja. Tehát így kitesznek facebook-ra közös képeket, meg így az egyik csajnak be van festve a körme, az azt jelzi, hogy nála volt, és akkor engem nem hívnak, és ebből tudom, hogy az a második lány az engem nem akar annyiszor látni. Neki elég szerintem az angolórák, vagy itt suliban. Mer amúgy rendesen beszélget velem, meg rajta úgy nem érzem, hogy elhúzna, csak gondolom, rám nem annyira kíváncsi.

Mi a véleményed neked az osztálytársaidról?

Vsz: Őö egyénekenként változó, de hát úgy átlagban ez egy jó osztály, tehát általánosban, amiket megszenvedtem, ahhoz képest nagyon jó. Hát őö van egy-két.. van egy fő szarkavaró, aki nagyon-nagyon sokszor őö rossz kedvet okoz nekem, meg megbánt, de másoknak is, aztán meg jön vissza nyalizva, hogy „jaj, ugye nem haragszol”, és akkor mindenki azt mondja, hogy nem haragszik, aztán megint megcsinálja azt a baromságot. Benyalizta magát az egész tanári karnak, szóval.. őö azért.. ha úgy vesszük, protekciós. Hát, a többiek meg úgy hmm ugye ezek a klikkek, tehát így egy-két emberrel a klikkekből szoktam szót váltani, rendes emberek, mer ugye nem szarnak le, nem néznek levegőnek, válaszolnak, vagy valamit ők is kérdeznek, de.. lehetne jobb is szerintem. Tehát nincs ez a nagy eufória érzésem, hogy „jaj, de jó, sulis, találkozom a barátaimmal”, hanem úgy vagyok vele, hogy „na, hát sulis, majd valakikkel ott beszélgetek, elleszek ma”.

Van-e olyan az osztályban, akit jobban kedvelsz, mint a többieket?

Vsz: Igen, azt a lányt, akivel a legtöbbet beszélgetek, és.. talán őt. Még a padtársam volt, aki új lány, akivel így nagyon jóba lettem, aztán összebarátkozott az egyik klikkel, akiket úgy én is bírok, de nem szeretek velük folyton lógni, mert tudnak idegesítőek lenni.. és hát őö aztán kérdeztem, hogy esetleg haragszik-e rám, hogy mért, dogákba se segített, pedig kértem a segítségét, de eltakarta a dogalapot, ami nem fair. Osztálytársnak segítünk... főleg dogánál.. és úgy, hogy én hiányoztam például előtte. Vagy ugyanaz volt a kérdés, megkérdeztem tőle, aztán ő írt egy oldalt, én meg írtam pár sort, és eljátszotta, hogy ő nem tudta. Szóval... De.. tehát főleg azzal az egy lánnyal vagyok jóba, őö akit ugye mondtam.. többiekkel meg úgy néha pár szó, nevetés.. meg másik osztályból egy lány, aki át szokott járni a termünkbe, és akkor vele szoktam lenni, mer ő jó fej.

Van-e az osztályban, akit kevésbé kedvelsz?

Vsz: Hmm ezt a szarkavarót, szóval nagyon-nagyon sokszor megbántott már ahhoz, hogy én közömbösebben álljak hozzá, de.. oké, hát még így is elmosolyodok, mikor valami poént mond, vagy ha kedves, akkor ugye nincs miért támadnom vagy nem kedvelnem, de nagyon sokszor megbántott és másokat is, és nem tudja, hol a határ, és szerintem már elég felnőtt ahhoz, hogy ezt már meg kellett volna tanulnia. A többiek meg, egy-két fiú, akik néha felidegesítenek, meg esetleg így ez a klikkek, hogy én nem tartozom sehova. De úgy nincs, hogy most valakit nagyon utálok a velejéig, szóval...

Amikor először találkoztál ezzel az osztállyal, akkor milyen érzéseid voltak?

Vsz: Ugye még gólyatáborban találkoztam velük, egy-ketten hiányoztak akkor... hát öö nagyon kedvesnek tündek, szóval felüdülés volt általános után, mert tisztára izgultam, hogy mi lesz, a szüleim bízattak, hogy a gimi jobb, mer már jobban szortírozzák a gyerekeket, és tényleg nagyon kedvesnek tündek. Hát még a legeslegelején nem voltak klikkek annyira, de azér a gólyatáborban kezdtek már kialakulni, akik jobban jóba voltak, és már akkor is éreztem, hogy.. illetve nem, akkor még az egyik klikkbe úgy tartoztam, a legelején, és úgy voltam vele, hogy jaj, de jó, csak aztán így lassan-lassan kikerültem.

Mit gondolsz, mi a véleményük rólad a tanáraidnak?

Vsz: Hmm.. hát, gondolom, úgy vannak vele, hogy egy átlagos gyerek vagyok, átlagos tanulmányi eredménnyel, totál átlagos. Tehát hogy semmi különös. Hát ugyanúgy van, hogy néha valamelyik megsértődik, vagy megharagszik egy rossz jegy miatt, vagy hiányzás miatt, vagy.. de van, hogy aztán megbocsát, vagy kedvesebb, vagy.. tehát ez így.. de egyébként nincsen különösebb hozzáállásuk szerintem hozzám, tehát én egy vagyok a sok közül.

Van-e esetleg olyan tanár, aki úgy gondolod, hogy jobban kedvel, mint a többi?

Vsz: Hmm... hát ilyet nem nagyon tapasztaltam... Az osztályfőnököm mindenkivel nagyon kedves.. ő is, meg a magyartanár is tud az eredményeimről a sulin kívül a színjátszás meg írás terén, tehát gondolom amiatt talán nem annyira tartanak átlagosnak, de a hozzáállásuk nem különösebb, tehát ők ha mindenkihez kedvesek, hozzám is, tehát nincs az, hogy velem még kedvesebbek.

És van-e olyan tanár, aki kevésbé kedvel, mint a többiek?

Vsz: Ööö nem, nincs ez, hogy valaki jobban utál vagy jobban kedvel, tehát így ugyanúgy állnak hozzám, mint a többiekhez.

Van-e olyan tanár, akit jobban kedvelsz, mint a többi tanárt?

Vsz: Hm hát az osztályfőnököt kedvelem, mert jó tanár, meg embernek is jófej, a magyartanárt azt inkább tanításon kívül tartom jófejnek, órán mindig nagyon félünk tőle, öö hát meg ugye az etikatanárnőt, mer ő is kedves... hmm... hát meg az angoltanárnőt is, amikor jobb kedve van. De úgy igen, főleg őket. Igazából mindegyik tanár, amikor kedves, akkor kedvelem, de leginkább az osztályfőnököt kedvelem.

Van-e olyan tanár, akit kevésbé kedvelsz, mint a többit?

Vsz: Hát a..tanár, amikor bedurvul, és ilyen durva feleltetések vannak, vagy amikor hosszú percek át csak panaszkodik, meg mondja, meg ahelyett, hogy haladnánk a tananyagban, mer egyébként is nagyon le vagyunk maradva a tananyaggal, ööö ilyen szempontból őt nem, de órán kívül egyébként kedves, meg megértő. Ööö hát atanár az, akit nagyon nem kedvel senki sem szerintem az egész iskolában, mer nemhogy csak hogy rosszul tanít, de fegyelmezni sem tud, nem is túl kedves, tehát úgy mindegyik hiányzik belőle, hogy akár csak valamiért szeretni lehessen. És nem, egyszerűen ő a legnehezebb eset, és ő az, akit nagyon nem kedvelünk.

Ha bármely témában, amiről is beszélgettünk, változtathatnál valamin, akkor mi lenne az?

Vsz: Hát öö... hm.. talán az, hogy ezek a klikkek ne legyenek... hogy mindenki legyen kicsit azér kedvesebb, meg nyitottabb a másik felé.. hmm.. hát, szerintem igen. Meg... talán még így a tanárok részéről több empátiát néhány dologban, meg órán, hogy ne csak úgy tartsák,

hogy a saját órájuk a legfontosabb, és csak arra tanulunk, mer más tantárgy is van. Hát talán így ezeket. Az a baj, hogy mindig utólag jutnak eszembe jobb dolgok, amikor már két napom is volt rajta gondolkozni, de itt most így ez jutott eszembe. Ez a legfőbb, amit változtatnék, ez a klikkesedés, meg a tanároknál ez.

14. számú vizsgálati személy
Nem SNI. Magányos helyzet. Fiú.
Interjú időpontja: 2014. 05. 12.

Mit gondolsz az osztályban elfoglalt helyzetedről?

Vsz: Hát mivel félévkor jöttem csak ide, ezért annyira még nem ismerkedtem meg mindenkiel, de.. úgy gondolom, hogy beilleszkedtem.

Honnan jöttél? Hogyan más iskolából?

Vsz: Hát.. túl messze volt a másik iskolám, és a kerületben lakunk, ezért...

Hogy érzed magad az osztályban?

Vsz: Jól... igen.

Szerinted mit gondolhatnak rólad az osztálytársaid?

Vsz: ... Nem gondolkodtam még rajta, de.. nem tettem semmi rosszat nekik.

Vannak-e olyanok az osztályban, akik úgy érzed, hogy jobban kedvelnek téged, mint a többiek?

Vsz: Persze, akikkel így összeismerkedtem.

Ők miért kedvelnek téged?

Vsz: Nem tom, mert vicces vagyok...

Vannak-e olyanok az osztályban, akik viszont kevésbé kedvelnek téged?

Vsz: Nem, olyannal még nem találkoztam.

Mi a véleményed az osztálytársaidról?

Vsz: ... Hát őö szeretem őket... szeretek velük lenni.

Van-e olyan az osztálytársaid közül, akit jobban kedvelsz, mint a többieket?

Vsz: Vannak.

Miért kedveled őket jobban?

Vsz: Mert rendesek, és meg lehet velük beszélni sok dolgot, amit mással nem lehet.

Van-e olyan, akit kevésbé kedvelsz?

Vsz: Van, de nem azért, mert... csináltak valami rosszat, csak úgy... nem szimpatikusak.

Ha visszagondolsz arra, amikor először jöttél ebbe az osztályba, akkor milyen érzéseid voltak?

Vsz: Egy kicsit furcsa volt, mert én voltam ott az új, ők meg már egy ilyen összeszokott társaság volt.

Hogy fogadtak?

Vsz: Jól.

Változott-e azóta valami? Hogy sikerült beilleszkedni?

Vsz: Egy kicsit még mondjuk mindig újnak érzem magamat, de már... hát vannak barátaim.

Mit gondolsz, mi a véleményük rólad a tanáraidnak?

Vsz: Elég csendes vagyok a többiekhez képest...

Van-e olyan tanár, aki szerinted jobban kedvel, mint a többi?

Vsz: Nincs.

És aki kevésbé kedvel?

Vsz: Olyan sincs.

Mi a véleményed neked a tanáraidról?

Vsz: Hát... túl szigorúak.. vagy nem túl szigorúak, csak nem annyira szeretik az osztályunkat, mert rosszak vagyunk.

Van-e olyan tanár, akit jobban kedvelsz?

Vsz: Van.

Miért kedveled jobban?

Vsz: Rendesebb velünk egy kicsit. Olyan, mintha ő is fiatalabb lenne.

És van-e olyan tanár, akit kevésbé kedvelsz, mint a többit?

Vsz: Hát van, mert túl szigorú, és hogyha valakik rosszat csinálnak, akkor az egész osztálynak.. egész osztály megkapja a büntetést.

Az eddig érintett témák kapcsán van-e valami, amin változtatnál, ha változtathatnál bármin?

Vsz: Nincs.

**15. számú vizsgálati személy
Nem SNI. Magányos helyzet. Fiú.
Interjú időpontja: 2014. 05. 21.**

Mit gondolsz az osztályban elfoglalt helyzetedről?

Vsz: ... Nem tudom...

Arra gondolok, hogy kivel vagy jóban, hogy vagy...

Vsz: Jól vagyok. Jóban vagyok mindenkivel.

Hogyan érzed magad az osztályban?

Vsz: Jól.

Szerinted mit gondolnak rólad az osztálytársaid?

Vsz: Hmm, nem tudom igazából, hát őö sokat hiányoztam, az mondjuk biztos... őöö.. nem tudom.

Miért hiányoztál sokat?

Vsz: Beteg voltam.

Vannak-e olyanok az osztályban, akik jobban kedvelnek, mint a többiek?

Vsz: Igen.

Vajon miért kedvelnek jobban?

Vsz: Hát nem tudom, például a L. is, aki itt van, hát.. hazafelé is egy irányba megyünk nagyjából, többet beszélgetünk. Meg volt egy osztálytársunk, aki most elment, mert elköltöztek, vele is jóban voltam nagyon. Mert ugyanúgy ő is arra lakott, mint én. Többet beszélgettünk sokkal.

Vannak-e olyanok az osztályban, akik kevésbé kedvelnek téged, mint a többiek?

Vsz: Nem tudok róla.

Mi a véleményed neked az osztálytársaidról?

Vsz: Hát úgy általában kedvesek... jófejek...

Vannak-e olyanok az osztályban, akiket jobban kedvelsz, mint a többieket?

Vsz: Hát.. igen. De csak úgy barátként.

Mesélnél róluk pár szót?

Vsz: ... Hát például.. ugyanazokat szeretik, szóval foci, autóverseny, Forma-1, meg ilyenek.

Vannak-e olyanok az osztályban, akiket kevésbé kedvelsz, mint a többieket?

Vsz: Nem igazán.

Ha visszagondolsz arra, amikor először találkoztál az osztályoddal, akkor milyen érzések voltak benned?

Vsz: Hát olyan furá, merthogy még először találkoztam mindenkivel...

Azóta változott valamit? Mondtad, hogy furá volt...

Vsz: Most már nem, már jobb. Sokkal jobb.

Mit gondolsz, mi a véleményük rólad a tanáraidnak?

Vsz: ... Hát nem tudom...

Kedvelnek, nem kedvelnek?

Vsz: Hát biztos van olyan, aki kedvel, meg biztos olyan is, aki nem kedvel.

Szerinted aki kedvel, az miért kedvel?

Vsz: Nem tudom.

És aki nem kedvel, az miért lehet?

Vsz: Nem tudom.

Mi a véleményed neked a tanáraidról?

Vsz: Hát úgy általában jók... hát azért egy-kettő van, akit nem igazán szeretek, de.. ez van.

Akit nem szeretsz, azt miért nem?

Vsz: Hát őö... hát például ahogy hozzánk áll... meg ilyenek.

Ha az eddig érintett témákkal kapcsolatban valamit változtathatnál, akkor mit változtatnál?

Vsz: Nem igazán változtatnék semmin.

**16. számú vizsgálati személy
Nem SNI. Magányos helyzet. Fiú.
Interjú időpontja: 2014. 05. 21.**

Mit gondolsz az osztályban elfoglalt helyzetedről?

Vsz: Hát... azt így nem nagyon tudom.. jó elvagyok az osztályban.. még új vagyok, és.. fura még.

Mikor jöttél ebbe az osztályba?

Vsz: Én most második félév elején érkeztem, januártól.

Másik iskolából?

Vsz: Hát.. másik ...-ból.

Hogyhogy átjöttél ide?

Vsz: Családi okok miatt.

Hogyan érzed magad az osztályban?

Vsz: Én jól érzem magam, szerintem jól elszórakozok itt...

Szerinted mit gondolnak rólad az osztálytársaid?

Vsz: Nem tudom... túl csendes vagyok talán, vagy valami hasonló.

Van-e olyan az osztálytársaid között, aki jobban kedvel téged, mint a többiek?

Vsz: Hát van.

Vajon miért?

Vsz: Hát, nem tudom, többet tudunk beszélgetni vele, vagy.. több a közös téma.

Vannak-e olyanok az osztályban, akik kevésbé kedvelnek téged, mint a többiek?

Vsz: Nincs, nem tudok róla.

Mi a véleményed neked az osztálytársaidról?

Vsz: Hát, rendesek, jól befogadtak ahhoz képest, hogy.. gyorsan.

Vannak-e olyanok az osztályodban, akiket jobban kedvelsz, mint a többieket?

Vsz: Igen, kerül.

Miért kedveled őket vagy őt jobban?

Vsz: Jobban kijövünk egymással, ennyi. Ő is elbeszélget velem meg én is jól el.. megértjük egymást.

Vannak-e olyanok az osztályodban, akiket kevésbé kedvelsz, mint a többieket?

Vsz: Nincs.

Ha visszagondolsz arra, amikor először találkoztál ezzel az osztállyal, akkor milyen érzéseid, gondolataid voltak?

Vsz: Hát hogy vajon most milyen osztály lesz? Hogy fogadnak be? Meg.. hasonlók.

Azóta ezek változtak-e valamit?

Vsz: Igen.

Milyen irányban?

Vsz: Hát jó irányban.

Mit gondolsz, mi a véleményük rólad a tanáraidnak?

Vsz: Hú, hát nem tudom...

Kedvelnek, nem kedvelnek?

Vsz: Van, aki kedvel, van, aki nem.

Arról esetleg tudsz mondani valamit, hogy aki kedvel, az miért kedvel, és aki nem, az miért nem?

Vsz: Mondjuk mert jobban értem az ő óráit.. odafigyelek, meg kicsit jobban is dolgozok azokon az órákon... ezért szerintem.

Mi a véleményed neked a tanáraidról?

Vsz: Hát.. próbálnak ahhoz képest, hogy sokan vagyunk az osztályban, igyekezni, hogy mindenki megértse a leckét, meg rendet tartani.

Van-e olyan tanárod, akit jobban kedvelsz, mint a többi tanárt?

Vsz: Igen.

És miért?

Vsz: Hát kedvesebb, meg jobban elmagyarázza a dolgokat.

És olyan, akit kevésbé kedvelsz, mint a többi tanárt?

Vsz: Olyan is van.

És őt miért?

Vsz: Hát.. túl szigorú, vagy.. általában az osztály miatt, vagyis pár ember miatt az egész osztály.. szenved miatta úgymond.

Ha az eddig érintett témákkal kapcsolatban bármin változtathatnál, akkor min változtatnál?

Vsz: Hát... talán a tanárok...

Hogy?

Vsz: Hát hogy akikkel kevésbé kedveljük egymást, a tanárokkal, azokkal kicsit változzon pozitívabb irányba.

XIV. Melléklet

Táblázatok jegyzéke:

1. táblázat: Az osztályok adatai	15. old.
2. táblázat: A szociometriai mutatók	15. old.
3. számú táblázat: A szociogramon található formák összesítése	17. old.
4. számú táblázat: Az interjúkban elhangzott pozitív és negatív kifejezések	23. old.
5. számú táblázat: Az SNI tanulók saját magukra alkalmazott kifejezései	24. old.
6. számú táblázat: A magányos helyzetű tanulók magukra alkalmazott kifejezései	25. old.
7. számú táblázat: A tanulók magukra alkalmazott pozitív kifejezéseinek statisztikája	26. old.
8. számú táblázat: Az SNI tanulók osztályközösségre vonatkozó kifejezései	27. old.
9. számú táblázat: A magányos helyzetű tanulók osztályközösségre vonatkozó kifejezései	27. old.
10. számú táblázat: A tanulók közösségre alkalmazott pozitív kifejezéseinek statisztikája	28. old.

XV. Melléklet

Ábrák jegyzéke

1. ábra: Az 1. számú vizsgálati osztály szociogramja	18. old.
2. ábra: Az 2. számú vizsgálati osztály szociogramja	19. old.
3. ábra: A 3. számú vizsgálati osztály szociogramja	20. old.
4. ábra: A 4. számú vizsgálati osztály szociogramja	21. old.
5. ábra: Az 5. számú vizsgálati osztály szociogramja	22. old.